DÖNEM : 1 CİLT : 5 TOPLANTI : 1

CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

Seksenaltıncı Birleşim

25 . 9 . 1962 Salı

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	**297**
2. — Gelen kâğıtlar	**297**
3. — Yoklama	**298**
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	**298**
1. — Tabiî Üye Ahmet Yıldız ve 15 arkadaşının, 2510 sayılı İskân Kanununa ek 105 sayılı Kanun hakkında gizli oturum yapılmasına dair önergesi	298:299
2. — Vazife ile yurt dışına giden İmar ve İskân Bakanı Fahrettin Kerim Gökay'ın dönüşüne kadar kendisine, Devlet Bakanı Raif Aybar'ın Vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/122)	300
3. — Rahatsız bulunan Celâl Tevfik Karasapan'ın hasta bulunduğu müddetçe kendisine, Ticaret Bakanı Muhlis Ete'nin vekillik edeceklerine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/121)	300
4. — Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Mehmet İlkuçan'a izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/120)	300
5. — Seçimler	**300**
1. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi.	300:301
6. — Sorular ve cevaplar	**301**
A) Sözlü sorular ve cevapları	*301*
1. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, korunmaya muhtaç çocukların yurt ve tahsisatlarına dair Millî Eğitim ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlarından sözlü sorusu (6/80)	301
2. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 1950 - 1962 yılları arasında öğretmenlikten ayrılanlara ve öğretmenlik meslekinin cazip hale getirilmesi için neler düşünüldüğüne dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/81)	301
3. — Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Nedim Evliya'nın, geçen yıl üniversite ve yüksek okullara devam imkânı bulamıyanlarla bu yıl liselerden mezun olacak öğrencilerin üniversitelere devam	

Sayfa

için ne gibi tedbirler alındığına dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/82) 301

4. — Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Nedim Evliya'nın, İzmir Senatörü Ömer Lûtfi Bozcalı'nın Kayseri'de yaptığı konuşmaya dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/83) 301

5. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürçine'nin, İstanbul Üniversitesi Rektörü Suddık Sami Onar'a dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/85) 301

6. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, ikinci Koalisyon Hükümetinin affa ait protokolünde ne için yalnız siyasi suçların nazarı itibara alındığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/86) 301

7. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, yürürlükte olmıyan bir talimatname ile hareket eden federasyon hakkında bir takibat açılıp açılmadığına dair sözlü sorusu ve Başbakan adına Devlet Bakanı Necmi Öktem'in cevabı (6/87) 301,317:319

8. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Rahmi Arıkan'ın, partizanca hareket eden idare âmiri ve memurlar mevcudolup olmadığına dair sözlü sorusu ve Başbakan adına İçişleri Bakanı Sahir Kurutluoğlu'nun cevabı (6/88) 301:304

9. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Rahmi Arıkan'ın, tütün istihsaline dair sözlü sorusu ve Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak'ın cevabı (6/89) 304:308

10. — Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Neşet Çetintaş'ın, Çiftçilerin Ziraat Bankasına olan borçlarına dair Ticaret ve Tarım Bakanlarından sözlü sorusu (6/90) 309

11. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı'nın, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/91) 309

12. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Hükümet programında aydın din adamlarının yetiştirileceğine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/92) 309

13. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünaldı'nın, T. C. Ziraat Bankasının zriai kredi politikasında önemli tuttuğu esaslara dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/93) 309

14. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Ahmet Yıldız'ın, patri kongre ve toplantılarında vukubulan beyan ve tahrikiere dair sözlü sorusu ve Adalet Bakanı Abdullah Yörük ve İçişleri Bakanı Sabir Kurutluoğlu'nun cevabı (6/94) 309:315

15. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Ali Aksoy'un, Çanakkale mevkiinden askerî mıntakalara dair Millî Savunma ve Maliye Bakanlarından sözlü sorusu (6/95) 315:316

16. — Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Mustafa Özer'in, çimentoların toptancılar tarafından fahiş fiyatla satıldığına dair sözlü sorusu ve Sanayi Bakanı Fethi Çelikbaş'ın cevabı (6/96) 316:317

17. — Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Nedim Evliya'nın inşa edilmiş olan Yüksek Yargıtay binasına dair sözlü sorusu ve Adalet Bakanı Abdullah Kemal Yörük'ün cevabı (6/96) 317,319:320

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçeyle başvurmaları ve dilekçelerinin incelenmesi ile karara bağlanmasının düzenlenmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metninin açık oylamasında salt çoğunluk sağlanamıyan 12 nci maddesi tekrar açık oya arz ve salt çoğunlukla kabul edildi. Teklifin 16 ve 17 nci maddeleri ve tümü Cumhuriyet Senatosunca kabul edildi.

Muvazzaf subay ve askerî memurlara verilecek elbise ve teçhizat hakkında 4608 sayılı Kanuna ek kanun tasarısının Millet Meclisince reddolunan metninin tümü tekrar açık oya sunuldu ve tasarının kanunluğu Cumhuriyet Senatosunca kabul olundu.

Iğdır Kaymakam ve Belediye Başkanının, Cumhuriyet Senatosundan gönderilen taziye ve geçmiş olsun temennisini natık telgrafa Iğdırlıların teşekkür ve minnettarlıklarını bildiren cevabi telgrafı okundu.

Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi için üç tur yapıldı. İkinci turda, Mükrimin Poyraz salt çoğunlukla Yüksek Hâkimler Kurulu üyeliğine seçildi. Başkanlıkça diğer iki üyenin seçimine gelecek Birleşimde devam olunacağı bildirildi.

25 . 9 . 1962 Salı günü toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Aydın
İbrahim Şevki Atasağun	*Fikret Turhangil*

Kâtip
Ordu
Şevket Köksal

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Ağrı Üyesi Veysi Yardımcı'nın, Kültür Ataşelerinin Avrupa'daki ödevlerinin neler olduğuna dair sözlü sosu önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (6/98)

2. — Cumhuriyet Senatosu Ağrı Üyesi Veysi Yardımcı'nın, Doğu ve diğer illerde jandarma ve zabıta kuvvetlerinin aldıkları tedbirlere dair sözlü soru önergesi, İçişleri ve Adalet Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/99)

3. — Cumhuriyet Senatosu Ağrı Üyesi Veysi Yardımcı'nın, bu sene Doğu illerinde kıtlık yüzünden mahsul alamıyan vatandaşlar için ne gibi tedbirler alındığına dair sözlü soru önergesi, Ticaret Tarım ve Bayındırlık Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/100)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — 2644 sayılı Tapu Kanununun 15 nci maddesinin 2 nci fıkrasının son cümlesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni (M. Meclisi 1/52, C. Senatosu 1/67) (İçişleri Komisyonuna)

2. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni (M. Meclisi 1/151, C. Senatosu 1/68) (Sanayi ve Tarım ve Bütçe komisyonlarına)

3. — 3203 sayılı Tarım Bakanlığı vazife ve teşkilât Kanununun 23 nü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni (M. Meclisi 1/146, C. Senatosu 1/69) Sanayi ve Tarım ve Bütçe komisyonlarına)

4. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 87.01 pozisyonuna dâhil traktörlerin Gümrük vergilerinin % 15 nisbetine indirilmesine dair Bakanlar Kurulu kararnamesinin onanması hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni (M. Meclisi 1/143, C. Senatosu 1/170) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonlarına)

5. — Mersin Liman inşaat sahası dâhilinde silo tesisleri için ayrılan sahanın Toprak Mahsulleri Ofisine satışı hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni (M.

Meclisi 1/139, C. Senatosu 1/71) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonlarına)

6. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 31.02 - 31.05 pozisyonlarına dâhil gübrelerin Gümrük Vergisinden muafiyetine dair Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onanması hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni (M. Meclisi 1/123, C. Senatosu 1/72) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonlarına)

7. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 88.02 pozisyonuna dâhil bir kısım eşyanın Gümrük Vergisinden muafiyetine dair Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onanması hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni (M. Meclisi 1/107, C. Senatosu 1/73) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonlarına)

8. — Millî Eğitim Bakanlığınca, 7475 sayılı Kanunla açılacak iki teknik okula ilâveten Zonguldak'ta yeni bir teknik okul açılması hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni (M. Meclisi 1/26, C. Senatosu 1/74) (Millî Eğitim ve Bütçe komisyonlarına)

Teklif

9. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Millet Meclisince kabul edilen metni (Millet Meclisi 2/161, C. Senatosu 2/28) (Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe komisyonlarına)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Sırrı Atalay

KÂTİPLER : Tarık Remzi Baltan (Zonguldak), Mehmet Ali Demir (Tunceli)

BŞAKAN — 86 ncı Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapacağız.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Yetersayı vardır. Görüşmelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Tabiî Üye Ahmet Yıldız ve 15 arkadaşının, 2510 sayılı İskân Kanununa ek 105 sayılı Kanun hakkında gizli oturum yapılmasına dair önergesi

BAŞKAN — Kapalı oturum istiyen bir önerge var, okuyoruz :

Sayın Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki hususların bir gizli oturumda yapılacak genel görüşmede Hükümet tarafından cevaplandırılmasına delâletinizi saygı ile rica ederiz.

Millet Meclisinde ilk görüşülmesi yapılarak kabul edilen, 105 sayılı Kanunun, kaldırılmasını sağlıyacak kanunun, Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesinden önce :

a) Bu tasarrufu uygulıyan İhtilâl idaresinin tasarrufundaki gerekçeleri ve isabet derecesi hususunda şahsi açıklama yapmak suretiyle, Cumhuriyet Senatosunun aydınlatılması..

b) Kanuna konu olan kişiler hakkında, Hükümetçe tutulan bir rapor varsa, Cumhuriyet Senatosunun ıttılaına sunulması..

c) Kanunun kaldırılması ile meydana ge-

lecek mahzurlar varsa, bunların nasıl önleneceği hususunun açıklanması...

d) Bütün bu sorularla birlikte Doğu illerimizdeki sosyal ve ekonomik politikanın dayandığı temel ilkelerin ve alınmakta olan tedbirlerin açıklanması.

Tabiî Üye	Tabiî Üye
Ahmet Yıldız	Refet Aksoyoğlu
Tabiî Üye	Tabiî Üye
Muzaffer Yurdakuler	Vehbi Ersü
Tabiî Üye	Tabiî Üye
Fahri Özdilek	Mucip Atakli
Tabiî Üye	Tabiî Üye
Suphi Gürsoytrak	Mehmet Özgüneş
Tabiî Üye	Tabiî Üye
Emanullah Çelebi	Kâmil Karavelioğlu
Tabiî Üye	Tabiî Üye
Sami Küçük	Selâhattin Özgür
Tabiî Üye	Tabiî Üye
Suphi Karaman	Osman Köksal
Tabiî Üye	Tabiî Üye
Sezai O'Kan	Ekrem Acuner

BAŞKAN — Önerge okundu, dinlemiş bulunuyorsunuz. Anayasanın 87 ve İçtüzüğün 96 ncı maddeleri gereğince gerekli işlem yapılıp, karar alınmak üzere salonun, Cumhuriyet Senatosu üyelerinden başkaları tarafından boşaltılmasını rica ederim. Cumhuriyet Senatosu üyelerinden başkalarının lûtfen salonu terk etmelerini rica ederim.

Memurlar için bir karar yok. Memurlar şimdilik kalacak. Zabıt tutan memurlar için gerekirse karar alınacaktır.

Mer'i ve mevcut İçtüzüğümüz gereğince, Millet Meclisinde yapılacak gizli oturumları, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin; Cumhuriyet Senatosunda yapılacak gizli oturumları ise Millet Meclisi üyelerinin takibedip etmiyecekleri hususunda her hangi bir kayıt bulunmadığından ve mer'i İçtüzük gereğince halen Millet Meclisi veya Cumhuriyet Senatosu kendi komisyonlarında dahi gizli oturuma karar verdikleri takdirde milletvekilleri bulunamıyacağına göre; milletvekili arkadaşların da, üzülerek arz edeceğim, onlar da gizli oturumda bulunamıyacaklarından, salonu terk etmelerini hassaten rica edeceğim. İnşallah yeni tüzüklerimizi yaptığımız zaman da gerek senatör ve gerekse milletvekili arkadaşlarda gizli oturumu takibedebilirler. Mevcut hükme göre bu gizli oturumda Cumhuriyet Senatosu arkadaşlarından başkasının bulunmasına imkân yoktur, yalnız Hükümet ve Bakan arkadaşlar bulunabilirler.

(Dinleyiciler ve milletvekilleri salonu terk ettiler.)

BAŞKAN — Gizli oturuma geçiyoruz.

Kapanma saati : 15,15

(İkinci Oturum gizlidir.)

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma saati : 15,30

BAŞKAN — Başkanvekili Sırrı Atalay

KÂTİPLER : Tarık Remzi Baltan (Zonguldak), Mehmet Ali Demir (Tunceli)

BAŞKAN — Oturumu açıyorum. Başkanlık Divanı sunuşlarına devam ediyoruz.

Tezkereler var, okuyoruz :

2. — Vazife ile yurt dışına giden İmar ve İskân Bakanı Fahrettin Kerim Gökay'ın dönüşüne kadar kendisine, Devlet Bakanı Raif Aybar'ın vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/122)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Lichtenstein Prensliği Başkenti Vaduz'da, Milletlerarası Göçmen ve Mülteci Meselelerini Araştırma Organizasyonu toplantılarına katılacak olan İmar ve İskân Bakanı Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay'ın dönüşüne kadar kendisine, Devlet Bakanı Raif Aybar'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, muvafık görülmüş olduğunu arz ederim.

Cumhurbaşkanı
Cemal Gürsel

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

3. — Rahatsız bulunan Celâl Tevfik Karasapan'ın hasta bulunduğu müddetçe kendisine, Ticaret Bakanı Muhlis Ete'nin vekillik edeceklerine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/121)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Rahatsız bulunan Basın - Yayın ve Turizm Bakanı Celâl Tevfik Karasapan'ın hastalığı müddetince kendisine, Ticaret Bakanı Muhlis Ete'nin vekkillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, muvafık görülmüş olduğunu arz ederim.

Cumhurbaşkanı
Cemal Gürsel

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

4. — Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Mehmet İlkuçan'a izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/120)

Genel Kurula

Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Mehmet İlkuçan'ın mazeretine binaen 25.9.1962 tarihinden itibaren 20 gün müddetle izinli sayılması Başkanlık Divanının 21.9.1962 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tensiplerine arz olunur.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı
Suad Hayri Ürgüplü

BAŞKAN — Mehmet İlkuçan'a okunan tezkere gereğince izin verilmesini kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

5. — SEÇİMLER

1. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi

BAŞKAN — Şimdi Yüksek Hâkimler Kurulu üye seçimine geçiyoruz. Bu hususta bir önerge var, okutturuyorum.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Efendim, önergemi geri alıyorum.

BAŞKAN — Efendim, önerge geri alınmıştır; şimdi iki asıl üye için seçim yapılacaktır. Salt çoğunluk 94 tür. Ancak 94 üyenin oya iştirak etmesiyle seçilme mümkündür. Daha önce adayların isimleri, soyadları ve kısaca meşruhat haneleri okunmuş bulunuyor, tekrar okunmasına lüzum yoktur. Şimdi Tasnif Heyeti için ad çekeceğiz :

Suphi Karaman, (Burada sesleri)
Vasfi Gerger, (Yok sesleri)
Salâhattin Özgür, (Burada sesleri)
Muammer Obuz, (Yok sesleri)
Ali Rıza Ulusman, (Burada sesleri)

İsimleri tekrar okuyorum:

Sayın Ali Rıza Ulusman, Sayın Selâhattin Özgür ve Sayın Suphi Karaman tasnif heyetine ayrılmışlardır.

Tasnif yapılırken, gündemimize devam edeceğimiz cihetle, oylarını kullanan sayın üyelerin yerlerine oturmalarını ve ekseriyeti muhafaza etmelerini Riyaset Makamı bilhassa rica eder.

Oyların toplanmasına kimden başlanacağını tesbit için, ad çekiyoruz: Akif Eyidoğan.

İsimleri okunan arkadaşlar lûtfen oylarını kullansınlar.

(Akif Eyidoğan'dan başlanmak suretiyle oylar toplanmaya başlandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmıyan sayın üye var mı?

Oylama işlemi bitmiştir.

Gündemimize devam ediyoruz, sözlü sorulara geçiyoruz.

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, korunmaya muhtaç çocukların yurt ve tahsisatlarına dair Millî Eğitim ve Sağlık ve Sosyal Yardım bakanlarından sözlü sorusu (6/80)

BAŞKAN — Sözlü soru sahibi Sayın Mehmet Ali Demir burada. Millî Eğitim Bakanı rahatsızlığı dolayısiyle gelemiyeceğini beyan etmiştir. Sağlık Bakanı yoktur. Bakanlar mevcudolmadığı için gelecek birleşime bırakıyoruz.

2. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 1950 - 1962 yılları arasında öğretmenlikten ayrılanlara ve öğretmenlik meslekinin cazip hale getirilmesi için neler düşünüldüğüne dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/81)

BAŞKAN — Sayın Mehmet Ali Demir burada. Fakat Millî Eğitim Bakanı yok. Soru gelecek Birleşime bırakılmıştır.

3. — Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Nedim Evliya'nın, geçen yıl üniversite ve yüksek okullara devam imkânı bulamıyanlarla bu yıl liselerden mezun olacak öğrencilerin üniversitelere devam için ne gibi tedbirler alındığına dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/82)

BAŞKAN — Sayın Nedim Evliya? Burada. Millî Eğitim Bakanı biraz önce arz ettiğim mâzeretine binaen gelemiyeceğini bildirdiği için. soru gelecek birleşime bırakılmıştır.

4. — Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Nedim Evliya'nın, İzmir Senatörü Ömer Lûtfi Bozcalı'nın Kayseri'de yaptığı konuşmaya dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/83)

BAŞKAN — Sayın Nedim Evliya? Burada. Millî Eğitim Bakanı mazereti dolayısiyle gelemiyeceğini bildirdiğinden gelecek birleşime bırakılmıştır.

5. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, İstanbul Üniversitesi Rektörü Sıddık Sami Onar'a dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/85)

BAŞKAN — Sayın Rifat Öztürkçine?. Burada. Millî Eğitim Bakanı yok. Gelecek birleşime bırakılmıştır.

6. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, ikinci Koalisyon Hükümetinin affa ait protokolünde ne için yalnız siyasi suçluların nazarı itibara alındığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/86)

BAŞKAN — Sayın Rifat Öztürkçine? Burada. Adalet Bakanı yok. Gelecek birleşime bırakılmıştır.

7. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, yürürlükte olmıyan bir talimatname ile hareket eden federasyon hakkında bir takibat açılıp açılmadığına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/87)

BAŞKAN — Soru sahibi? Burada. Başbakan adına cevap verecek ilgili Bakan? Yok. Gelecek Birleşime bırakılmıştır.

8. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Rahmi Arıkan'ın, partizanca hareket eden idare âmi-

ri ve memurlar mevcudolup olmadığına dair sözlü sorusu ve Başbakan adına İçişleri Bakanı Sahir Kurutluoğlu'nun cevabı (6/88)

BAŞKAN — Soru sahibi burada mı? Burada. Başbakan adına İçişleri Bakanı cevap verecekler. Soruyu okutuyorum.

22 . 8 . 1962

T. B. M. M. Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sözlü sorumun Başbakan İsmet İnönü tarafından cevaplandırılmasına delâletlerinizi rica ederim :

Partizan idareye son vermek için, partizanca hareket eden idare âmiri ve memurlara karşı tedbirler alınmasının koalisyon Hükümeti programına dâhil bulunduğu malûmlarıdır.

1. Partizanca hareket eden idare âmiri ve memurlar var mıdır? Varsa, bunlar hakkında şimdiye kadar ne muamele yapılmıştır ve partizanca hareket edilmemesi için ne gibi tedbirler alınmıştır?

2. Tedbir alınmış ise, bu tedbirler müspet netice vermiş midir, varılan sonuç nedir?

Bolu
Cumhuriyet Senatosu Üyesi
Dr. Rahmi Arıkan

BAŞKAN — Sayın İçişleri Bakanı.

BAŞBAKAN ADINA İÇİŞLERİ BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU — Çok muhterem arkadaşlarım, muhterem arkadaşımın sözlü sorusu, idarede tarafsızlık mevcut mudur? Değilse ne gibi tedbirler alınmıştır, tedbir alınmışsa ne gibi neticeler vermiştir, şeklindeki hususları ihtiva etmektedir.

Kendilerine şunu temin etmek isterim ki; bu kürsüden müteaddit defalar idarenin tarafsızlığı ve tatbikatı hakkındaki düşünüşlerimizi, görüşlerimizi ve telkinlerimizi ifadeye çalışmıştık. yine aynı fikirleri samimiyetle ve dikkatele tatbik ve takip etmekteyiz. İdarede tarafsızlık, vatandaşlara eşit muamele ve partizan idare acısını vatandaşa çektirmemek gayretini en büyük dikkatle tatbik ediyoruz. İfade ettiğim gibi kanunun tatbikinde, gerek tedbir ve gerekse tedvir hususunda idarenin yaptığı muamelede vatandaşları, iktisabiyle değil, kanun muvacchesindeki haklariyle, mütalâa etmemizin asıl vazifeleri olduğu telkinini her zaman yapmaktayız. Bunun hilâfında bir harekete tesadüf edildiği zamanda, icap eden hareketler yerine getirilmektedir. Bundan emin olabilirler ve emin olsunlar.

Umumiyet ifade eden bu sorunun mahiyeti asliyesi hakkında vereceğim cevaplar, arz ettiğim gibi, vatandaşın kanun muvacchesinde müsavatı ve idarenin tatbikatında hiçbir kimseyi tefrik etmeksizini kanun hâkimiyetinin tesisi gayretlerimize devam yolundadır. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Rahmi Arıkan.

RAHMİ ARIKAN (Bolu) — Muhterem Başkan, Sayın Cumhuriyet Senatosu üyeleri, Başbakan İsmet İnönü'den sorduğum vâkı partizan idareye ve idare âmirleri ve memurlar hakkındaki sözlü soruma Dahiliye Vekilinin verdiği cevaba teşekkür ederim. Verilen cevap bugünkü idare zihniyet ve memurların tutumu bakımından tatmin edici olmadığı gibi partizanca hareket eden idare âmirleri ve memurlar hakkında da tedbir alınmıyarak hüsnüniyetlerine dayanan bir idarenin mevcudiyetini göstermesi bakımından şayanı dikkattir.

Halbuki gerek Birinci Koalisyon Hükümeti ve gerekse İkinci Koalisyon hükümetleri programında partizan idarenin mahzurları üzerinde durulmuş ve Meclise karşı partizan idareye son verilmesi hususu hükümetler tarafından taahhüdedilmiştir. İcra kuvvetinin parlâmentoya karşı yapmış olduğu taahhütleri ifa etmemesi istisnasını icabettirecek bir sebep bulunmadığı halde, böylesine kuvvetli bir müeyyide ile Hükümetin karşı karşıya bulunmuş olmasına rağmen, geniş halk kütleleri hâlâ partizan idarenin ve partizanca hareket eden âmiri mutlak genel müdür, idare âmiri ve memurların ıstırap ve hüzün verici hareketlerinden ve kararlarından kendini kurtaramamıştır. Bu keyfî hareketler vazife ve mesuliyetleri kendilerine mal etmeme durumu ne kadar daha devam edecektir, malûm değildir. Bunun mesuliyeti de Hükümete râcidir. Bunun mesulü de Hükümet olmak icabeder. Partizan idare 27 Mayıs İhtilâlini mütaakıp hemen kendini göstermiştir. 27 Mayıs İhtilâlinde tarafsız bir idare kurulması taahhüt olunduğu halde idare âmirleri, umum müdürler seçimle iş başına gelmiş bulunan C. H. P. li olmıyan bütün muhtarları belediye meclisi reis ve âzalarını, mahallî idarelerdeki elemanları değiştirme yoluna gitmişlerdir. Esas tarafsız bir idare kurma olduğuna göre ve ih-

tilâl hiçbir zümreye karşı yapılmadığı ilân edilmiş bulunduğuna nazaran yukarda sözü geçen mahallî idarelere tarafsız vatandaşların getirilmesi ihtilâl sloganı icabı idi. Buna rağmen maalesef C. H. P. li militanlar iş başına getirilmiş ve bu suretle partizan idarenin bu ikinci devredeki ilk temeli atılmıştır. Parlâmento hâkimiyeti tesis edildikten ve İsmet İnönü hükümetlerinin partizan idareye son vereceği taahhüt olunduktan sonra, Sayın İnönü'nün mâzideki taahhütleri de hatırlayarak, bu yanlış tasarrufları iptal etmesi iktiza eder idi. Halin böyle olmasına rağmen C. H. P. iktidara gelmiştir fikri mahallî idarelerin başına getirilen C. H. P. partizanları daha şedit bir şekilde partizan idareye hâkim kılmak, vatandaşa ıstırap vermek yoluna gittikleri esefle ve katiyetle müşahede edilmiş bulunmaktadır. Şu hale göre kurulan hükümetler sadece kendilerine ayrılan sandalyeleri muhafaza ve Hükümeti ayakta iş başında tutma gayretlerinden daha ileri gidememiş ve huzuru da bu memlekete getirememişlerdir. Muhterem senatörler; hepiniz seçim bölgelerinizi dolaştınız, seçmenlerinizle temas ettiniz. Acaba muhtarlar, belediyeler, özel idareler bugünkü işleyiş tarzları ve durumlariyle şikâyet edilmiyen müesseseler halinde midirler?

İdare âmirleri tarafsız mı hareket ediyorlar? Memurların bir kısmı taraf tutmadan vazife görüyorlar mı? Elbetteki hayır diyeceksiniz.

Muhtarların tâyin ile iş başına getirilmeleri durumu bir münakaşa mevzuudur. Belediyelerin idaresi ve bugüne kadar hareketleri içler acısıdır. Özel idareler ve takdir komisyonlarının hareketleri hissidir, tarafgiranedir. Şikâyet kaynağıdır. Biz Hükümetten artık bu hareketlere son verilmesini istiyoruz.

Sözlü sorumun mahiyeti de uzayıp giden bu keşmekeş idarenin artık bir disiplin altına alınması zamanının geldiğini ve geçtiğini hatırlatmak içindir.

Partizan ve keyfî idarenin devam edegeldiği, idare âmirlerinin keyfî hareketleri, taraf tuttukları, memurların ise yine keyfî ve partizanca hareket ettikleri yukarda bahsettiğim gibi bir vakıadır. Misalleri tekrar sıralıyacağım.

İdare âmirlerinin çoğu C. H. P. teşkilâtının isteklerine uyarak bütün muhtarlıkları bitaraf şahsiyetlere verecekleri yerde C. H. P. mensuplarına vermişler ve onları tâyin etmişlerdir. Ve maalesef bugüne kadar birçok şikâyetlere rağmen bu tasarruflar bende en küçük bir değişiklik yapmamışlardır. Küçük memurlardan ve işçilerden evvelce D. P. lidir diye yerlerinden atılanlar maalesef iş yerlerine ve memuriyetlerine alınmamışlardır. Yine küçük memurlardan bâzıları C. H. P. teşkilâtlarının arzulariyle bir kazadan alınarak diğer kazaya nakledilmişlerdir. Öğretmenlerden C. H. P. si partizanları merkezlere alınmış, takdir ve terfi ettirilmiş ve aleyhte olanlar naklettirilmiştir.

Karakollar C. H. P. teşkilâtı emrindedir. İdare âmirleri aynı zamanda belediye reisidirler. Belediyeler işlemiyen, halka eza ve cefa yapan partizan müesseseler haline gelmiştir. Kararları keyfî ve partizan ve daima bir kısım vatandaş aleyhinedir. Meselâ Bolu'da 3,5 milyon sarfiyle bir istimlâk yapılmış, bir cadde açılmıştır. Bugün belediyenin partizan ve keyfî hareketleriyle arsalar hamur haline getirilmediğinden ve verilen ruhsatlarla 3,5 milyon liralık istimlâk heder olmuş ve birçok vatandaş belediye ile mahkemeye düşme durumuna gelmiştir. Hatalar yapılmış, yapılmakta devam edegelmektedir. Nasıl tashih edilecektir? Mesulleri kimlerdir belli değildir. Orman teşkilâtı Türkiye Cumhuriyeti içinde ikinci bir cumhuriyet şeklindedir. Bu teşkilât tamamen keyfî ve partizanca hareket eder, şikâyetlerin hallini ölülere havale eder, onlara küfür ederek vatandaşı tahkir ve tedip yoluna gider.

Halbuki öbür taraftan memleketin istikbali memleketin hayatı olan ormanla bu mirasyedi, hovarda evlâtlar tarafından yok edilir. Sorulmaz. Günahları köylü ile keçiye yüklenilir.

Yine gatolarda oturur, köşkler imal ederler, Devlet vesaitini bozuk para gibi harcarlar sorulmaz.

Orman teşkilâtı bölgelerinde âdeta bir terör havası yaratır. Ormancı partizan zihniyetle köylüyü tahkir eder, hattâ T. B. M. Meclisi dahi kaale almaz. Bu teşkilâtı Hükümet yeniden ele alarak düzenlemesi ve satışlarını Maliyeye bağlaması bir zaruret ve memleket dâvası ve borcudur. Partizanlık sadece bahsettiğim idarelerde değil, en güvendiğimiz, dayandığımız adlî teşkilâtta mevcuttur ve bu teşkilâtta da bu zih-

niyet yer ve mekân bulmak üzeredir. Partizan zihniyetle C. H. P. idare ve mensupları avukatlar hâkim tâyin edilmiş ve yine yargıtaya alınmışlardır. Bu suretle 525 birinci sınıf hâkimin hak ve sıfatlarında tasarruf edilmiştir. Şu halde bozuk bulduğumuz bütün idari teşkilâtımızı yeniden revizyona tâbi tutarak huzura kavuşmamızın zamanı gelmiş ve geçmiş bulunmaktadır. Koalisyon Hükümeti olarak huzurun ancak partizan idareyi ortadan kaldırmak suretiyle temin edebileceğimizi kati ve kesin olarak bilmemiz lâzımdır. Sözlü soruma Başbakan İsmet İnönü namına cevap veren İçişleri Bakanı Sayın Kurutluoğlu'nun Sayın İnönü'ye sözlerimi iletmeleri için diyeceğim ki; bir seneye yakın zamandan beri Koalisyon Hükümetleri Başkanı olarak hakikatleri görüp tanzim etmiyen veya etmek istemiyen, bu basit dertlere çare bulmıyan bir Hükümet Başkanı olarak her tarafı bozulmuş, siyasi durumundan iktisadi durumuna ve idarede kapıcısından en büyük idare âmirine kadar partizan zihniyeti ve keyfî hareketi kendine sanat edinmiş idareyi düzeltemiyecektir. Ve onları memlekete hayırlı yola sokamıyacaktır. Tarihî haysiyet ve şahsiyeti daha fazla zedelemesin, yerini daha genç ve daha dinamik bir Devlet adamına bıraksın diyeceğim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın İçişleri Bakanı.

BAŞBAKAN ADINA İÇİŞLERİ BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU — Muhterem arkadaşlarım, sayın arkadaşımın sözlü sorusuna cevap arz ederken, esas itibariyle çok şümullü ve umumiyet ifade eyliyen sorusunun delâlet ettiği hakiki anlayış ve mâna içinde kalmıştır. Kendileri tatmin olmadıklarını yazılı olarak hazırladıkları cevaplarında okudular. Devlet müesseselerinin birçokları üzerinde birtakım yine umumiyet ifade eyliyen ve kendilerini tatmin etmiyen cevapların bulunduğunu yine yazılı beyanlarında ifade etmiş bulunuyorlar. Bir bakıma da ihtilâl sonrası idarenin muhasebesini burada dile getirmek gibi bir şıkkı da tercih etmiş bulunuyorlar. Kendilerinin beyanlarını gayet dikkatle dinledim. Sadece partizan idareden müşahhas misal olarak Bolu vilâyetinde yapılan istimlâklerde hamur yapılmaması sebebiyle, vatandaşlarla belediye arasındaki ihtilâfa işaret buyurdular. Ayrıca orman idaresinin keyfi hareketleri sebebiyle orman emvalinin heder edildiğine de işaret buyurdular.

Arkadaşımız, bunları iki ayrı soru halinde ve delâletleriyle ortaya koysalardı, belki cevaplarımız da bunun üzerine daha geniş, daha tafsilâtlı olabilirdi.

Ancak, şurasını ifade etmek isterim ki, mahallî idarelerin Seçim Kanunu, henüz yasama organları Seçim Kanununa mütenazır olarak, müzakere edilip bir neticeye bağlanmamış olması sebebiyle, devam eden kanuni vazifenin, bir partinin hakimiyeti altında devam eden bir idare şeklinde tavsif edilmesinde, kendileri de takdir buyururlar ki, pek bir isabet mevcut değildir.

İdare makamlarının keyfî tasarruflarından bahis buyurdular; yalnız kimin, kimlerin ve ne şekilde bir partizan idarenin mümessili sıfatı ile hareket ettiklerini açıkça ifade etmediler.

Şunu, inanarak, bilerek bir kere daha yüksek huzurunuzda tekrar etmek isterim ki, gerek idarede, gerekse diğer Devlet dairelerinde, intisabın bir fayda temin etmiyeceği zihniyeti yerleşmiştir ve yerleşmekte devam etmektedir. Şurasını bir kere daha temin ederim ki, idare kanun hâkimiyetinin mümessili, Devletin mümessili ve Hükümetin mümessili olarak, Türk vatandaşının lâyık olduğu muameleyi yerine getirme kararında, azminde ve ehliyetindedir. Bundan inhiraf edecekler hakkında yapılacak muamelede ve bu inançla Hükümette yer almış arkadaşımız, bu inhiraf karşısında hiçbir suretde müsamahakâr olmıyacak, olamıyacaktır. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

9. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Rahmi Arıkan'ın, tütün istihsaline dair sözlü sorusu ve Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak'ın cevabı (6/89)

BAŞKAN — Soru sahibi buradalar, Gümrük ve Tekel Bakanı buradalar, soruyu okutuyorum.

22 . 8 . 1962

T. B. M. M. Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sözlü sorumun Gümrük ve Tekel Bakanı tarafından cevaplandırılmasına delâletlerinizi rica ederim :

1. Tütün istihsalinde bundan evvelki rekolte ile son sene durumu nedir

2. İstihsaldeki düşüşte, geçen yıl Tekel İdaresi tarafından yakılan tütünlerin tesiri var mıdır? Bu sene, evvelce yakılan tütün kalitesinde tütünler mubayaa edilmiş midir, edilmiş ise haksız olarak müstahsilin tütününü yakanlar veya bu emri verenler hakkında bir muamele yapılmış mıdır? Ayrıca, bu yakılan tütünler Tekel İdaresi tarafından tazmin edilecek midir?

Bolu
C. Senatosu Üyesi
Dr. Rahmi Arıkan

BAŞKAN — Sayın Gümrük ve Tekel Bakanı.

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI ORHAN ÖZTRAK (Tekirdağ Milletvekili) — Muhterem Başkan, Sayın Cumhuriyet Senatosu üyeleri; Cumhuriyet Senatosu Bolu üyesi Sayın Doktor Rahmi Arıkan'ın sözlü sorusuna cevabımı arz ediyorum.

Soru aynen şudur :

1. Tütün istihsalinde bundan evvelki rekolte ile son sene durumu nedir?

2. İstihsaldeki düşüşte, geçen yıl Tekel İdaresi tarafından yakılan tütünlerin tesiri var mıdır?

Bu sene, evvelce yakılan tütün kalitesinde tütünler mubayaa edilmiş midir? Edilmiş ise haksız olarak müstahsilin tütününü yakanlar veya bu emri verenler hakkında bir muamele yapılmış mıdır?

Ayrıca, bu yakılan tütünler Tekel İdaresi tarafından tazmin edilecek midir?

Muhterem arkadaşlarım;

1960 yılı mahsulü tütün rekoltemiz 138 600 ton olmuştu.

Satışı henüz ikmal edilen 1961 yılı mahsulü rekoltesi, ambarlama muamelâtı bütün ekim noktalarında tamamlanmamış olmakla beraber alınan rakamlara göre 99 300 ton civarındadır.

İdrak edilmekte olan 1962 yılı mahsulü tütün rekoltemizin de alınan eksper raporlara göre 100 bin ton civarında olacağı tahmin olunmaktadır.

1960 yılı rekoltesinden imhalığa ayrılan miktar 11 208 tondur. Rekolteye nisbeti % 8,08 dir.

1961 yılı rekoltesinden ambarlama muamelesi tamamlanan 99 290 ton tütünden imhalığa ayrılan miktar 2 524 tondur. Rekolteye nisbeti % 2,56 dır.

İmhalık tütünlerin azlığı veya çokluğu, tütünlerin istihsal ve idrak devrelerindeki hava şartlarına ve gerekli hizmet ve dikkatin zamanında yapılıp yapılmaması ile alâkalı olarak daima değişmektedir.

İmhalığa ayrılan tütünler; 3437 sayılı Kanunun 31 nci maddesine göre; «Çürük, yanık, karayeşil, kırıntı» aksamıdır. Bunlar ayrı ambalâjlarla Tekel İdaresine bedelsiz teslim edilir. Tekel İdaresince de, inhisar mevzuu haricinde zirai veya sınai maksatlar için tâli istihsalâtta kullanılma imkânı elde edilinceye kadar, usulü dairesinde imha olunur.

İmhalık miktarın az veya çokluğunun mütaakıp rekolteye tesirinin mühim olmadığını geçmiş seneler rakamları göstermektedir.

Filhakika 88 009 ton olan 1951 yılı mahsulü rekoltesinde imhalığa ayrılan miktar 6 396 ton ve bunun rekolteye nisbeti % 7,27 olduğu halde 1952 yılında istihsal 91 217 tona çıkmıştır.

1957 yılında 123 099 ton rekoltesinde imhalığa ayrılan miktarın nisbeti % 1,62 den ibaret olduğu halde 1958 rekoltesi 115 142 tona düşmüştür.

Bu itibarla 1961 rekoltesinin 1960 yılı rekoltesine nisbetle düşük oluşunu 1960 rekoltesinden imhalığa ayrılan tütünlere atfetmek mümkün değildir.

Bu düşüşte muhtelif tesirler mevzuubahistir. Evvelâ hava şartları sebebiyle dekar verimi 1960 yılında 74 kilo olduğu halde 1961 yılında 70 kilo olmuştur.

Asıl mühim olan ; 1960 mahsulünün satışı sırasında, tütün himaye politikasında değişiklikler yapılmış olmasındadır. Ekiciyi kaliteden ziyade gelişi güzel mahsul almaya teşvik eden himaye sistemi kaldırılmış, 3437 sayılı Kanunun o zamana kadar geniş müsamaha ile tatbik edilen alım ve satımla ilgili hükümlerinin tatbikine bağlanmıştır.

Diğer taraftan tütün ziraat kredisi iyi mahsul istihsalini teşvik edecek şekilde ayarlanmış ve iyi tütün yetiştirmeye müsaidolmıyan sahalarda tütün ekimi için kredi verilmemesi esaslarının tatbikine başlanmıştır. Kredide fark nedir?

Ekici tütünleri satış piyasalarında; malî imkânları Hükümetçe temin edilmek suretiyle Dev-

let nam veya hesabına destekleyici mahiyette mubayaalara başlandığı 1947 mahsul yılında, hastalıklı ve çok düşük kaliteli tütünlerin satışının piyasa icaplarına terk olunması, mubayaaların, tütün istihsalini meslek edinmiş ekicilerin tütünlerine hasredilmesi esas prensibolarak gözetilmiştir.

Bu prensip, 1949 mahsulünün satışı sırasında alınan ek bir kararla 3 milyon kilo tahmin olunan düşük vasıflı tütünlere şümullendirme istisna edilirse 1947, 1948, 1949 ve 1950 yılları mahsulleri satış piyasalarının desteklenmesine ait Hükümet kararlarında esas alınmıştır. 1951 - 1959 yılları mahsullerinin satış piyasalarının desteklenmesi ile ilgili 9 yıla ait destekleme kararlarında ise, destekleme müessesesine verilen vazife; mutlâk olarak piyasaları destekleyici mahiyette mubayaalar yapmak suretiyle ifade olunmuştur.

Bu kararların hepsi Millî Korunma Kanununa istinadetmiştir.

1960 yılı mahsulü satış piyasasının desteklenmesine ait Hükümet kararı 196 sayılı Kanuna istinadetmektedir.

Bu kararda destekleme müessesesine verilen vazife aynen şudur :

«a) Destekleme mubayaaları tütün istihsalini meslek edinmiş ekicilerin tam mahsul halindeki tütünlerine hasrolunur.

b) Kanuni icaplara aykırı hazırlanmış tütünler kanuna uygun şekle sokulmadıkça mubayaa olunmaz.

c) Çok düşük vasıflı mahsuller alım harici bırakılır, bu tütünler için tatbik olunacak muamele Maliye, Ticaret, Gümrük ve Tekel ve Tarım Bakanlıklarınca müştereken tâyin olunur.»

Daha evvelki 9 yılın tatbikatı bu esaslar karşısında tamamen yeni bir veche almıştır.

139 milyon kilo civarında olan 1960 yılı rekoltesinde yer yer gayrimüsait hava şartlarının da tesiriyle çok düşük vasıflı olarak destekleme mubayaaları dışında bırakılması gerekecek tütün miktarı 8 - 9 milyon kilo tahmin edilmiştir.

Bu tütünler hakkında yapılacak muamele piyasa sonunda ve ayrı bir kararın ittihazına muallak tutulduğu için tüccar tarafından ekiciye 15 kuruşa kadar fiyat teklif edildiği anlaşılmış ve bu durumun müstahsılı çok mağdur edeceği göz önünde tutularak 6 bakanlığın müşterek kararıyle bu tütünlerin Ege ve Marmara bölgelerinde 70, Karadeniz bölgesinde 80 kuruş üzerinden satınalınması hususunda destekleme müessesesi olarak Tekel İdaresine salâhiyet verilmiştir.

Bu karara uyularak Tekel İdaresince satınalınan düşük vasıflı tütünler 1 970 tondur.

Bu tütünler Ege bölgesinde ham mahsul halinde yetiştirilmiş 0 - 30 randımanlı, Marmara ve Karadeniz bölgelerinde V ve VI nci nevi tasnifine giren tütünlerdir.

Bunların, kanunun biraz evvel ifade ettiğim imhalık vasıftaki aksam ile alâkası yoktur. Yakılmamıştır, yakılması da mevzuubahis değildir.

1961 yılı rekoltesi 1960 yılı rekoltesine nazaran çok iyi vasıfta idrak edilmiştir. Bu yıla ait destekleme kararında tam mahsul halindeki çok düşük vasıflı tütünler yine destekleme dışında bırakılmıştır.

Ancak mahsulün kaliteli olarak idrak edilmiş olması ve piyasa şartları sebebiyle bu kabîl tütünler bir mevzuu teşkil etmemiştir.

Kanunun tarif ettiği aksam dışında yakılmış tütün mevcudolmadığına ve aynı aksam, kanunun emri veçhile, her yıl olduğu gibi, 1960 yılında da imhalığa ayrılmış bulunduğuna göre, bir tazmin durumu mevzuubahis değildir. İlgililerin mesuliyetini icabettirecek bir hal de bulunmamaktadır.

Saygı ile arz ederim.

BAŞKAN — Rahmi Arıkan.

RAHMİ ARIKAN (Bolu) — Muhterem Başkan ve Cumhuriyet Senatosu üyeleri, Sayın Tekel Bakanı Orhan Öztrak'ın sözlü soruma verdiği izahata teşekkür ederim. Sayın Bakan umumi mahiyette izahatta bulundular. Ben bölgemdeki imhalardan bahsedeceğim. Bölgemde Düzce, tütün bakımından, gerek istihsal ve gerekse kalite bakımından, Türkiye'de mühim bir mevki işgal etmektedir. Mühim olan, Hendek ve Düzce tütünlerinin tütün piyasasında kalite bakımından ve koku bakımından dünya tütün piyasalarında mühim bir mevki işgal etmesidir.

Malûm olan bir nokta vardır ki, büyük emekler istiyen tütün ekiciliği emeklerin karşılığı olan maddi varlığı elde edemediği takdirde, mühim ihracat maddelerimizden biri olan tütün ekimi ve tütün ekim sahaları azalacak ve ihracatımızda da bir azalma olacaktır.

Her ne kadar geçen senelere göre bu azalmaya, düşüklüğe mevcudolan ve korkunç bir şekilde tütün ekicisini tehdideden mavi küf, kuraklık, tav alamama gibi sebepler istihsali azaltmış gibi gösterilmekte ise de buna evvelce yakılan tütünlerin de tesiri olduğu tabiîdir.

Meselâ rakam olarak izah edersek Düzce'de 1960 senesinde

Alıcı miktarı	Ekim sahası M²	Kilo	İmha
1960/4 477	15 135 000	1 667 000	475 000
1961/2 886	8 730 800	469 700	38 160
1962/2 584	7 332 700	Henüz istihsal belli değildir.	

Görülüyor ki, 1960 senesinden 1962 senesine doğru mütemadiyen tütün alıcısı ve tütün ekim sahalarında mühim bir azalma mevcuttur. 1960 senesinde 4 477 vatandaş tütün ekmiş ise de 1961 de bu miktar 2 886 kişiye, 1962 senesinde 2 584 kişiye düşmüştür. Yani 1960 senesine nazaran yarı yarıya bir düşüş mevcudolup istihsalde de bu düşüş aynı miktarı ve hattâ daha da aşağısını göstermektedir. Meselâ 1960 da Düzce'de istihsal 1 667 000 kilo olmasına rağmen 1961 de sadece 469 700 kilodur. Hemen hemen üçte bir nispettedir. Sebep toplamada Talimatnamenin 31-32 nci maddelerine göre uygun işleme yapılan bir kısımda, imhalık kısım da mevcuttur. Fakat bu imhalıkların çok düşük kalite olması ve geçmiş senelere uygun olmasi icabeder. El'ân geçmiş senelerde mübayaa edilmiş olan kalitelerdeki tütünler ne maksatla olursa olsun 1961 senesi mübayaalarında fark gözetilmeden yakılmış, fakat bu yakılma 1962 mübayaalarında her ne kadar eksperler ve idareciler «kalite düzeldi, balyalar düşük kalite tütünlerden temizlenmişti» deseler de yani yakılan kalitedeki tütünler mübayaa edilmiş ve hem de tütün alıcısını memnun edecek fiyatlarla. Şu halde 1961 mübayaalarında büyük mikyasta tütün ekicisini mağdur edecek, tütün alıcısını zarara sokacak sebep ne idi?.. İşte bunu anlamak kabîl olamadı ve olamıyor.

İşte 1961 mübayaalarında fark gözetmeden zarara sokulan çiftçi vatandaş 1961 ve 1962 senelerindeki ekim sahalarını daraltarak başka mahsul ekme yoluna gitmişler ve bu mühim mıntakamızdaki tütün istihsali de seneler geçtikçe azalma yoluna girmiş bulunmaktadır.

Şimdi sizlere 1960 senesi mahsulü olup 1961 de mübayaa edilen tütünlerden Düzce mıntakasındaki yakılan miktarı bildireceğim.

Tütün ekimi yeri	Ekici miktarı	Mubayaa edilen	Yakılan
1960 Düzce	4 477	1 636 112	540 894
1960 Üsküb ü	1 787	383 050	386 102
1960 Çilani	2 172	603 760	504 196
Yekûn	8 381	2 622 922	1 411 192

Görülüyor ki, yakılan miktar korkunç bir rakama kadar yükselmekte ve köylü alabildiğine zarara sokulmuş bulunmaktadır. Meselâ Üsküb ü'de yakılan miktar mubayaa edilen miktardan üstündür. Mubayaa 383 050 kilo olmasına rağmen yakılan miktar 386 102 kilodur. Umumi yekûnda mubayaa edilen miktar 2 622 922 kilo olmasına rağmen yakılan miktar 1 411 192 kilodur ki, bu miktar % 50 nin üstündedir. Bu korkunç rakamlar, bu korkunç zarar ve ziyan karşısında ekici miktarının ve ekim sahalarının düşmemesi imkânı var mıdır? Bunu Sayın İnhisarlar Vekilinden sormak isterim.

Muhterem Senatörler, Türkiye'de tütün mahsulü korkunç bir şekilde kriz geçirmektedir. Bir taraftan mavi küf, diğer taraftan ekiciye yapı-

lan tazyikler bu çok kıymetli ihraç mahsulümüzü de gün geçtikçe artıracak yerde azalmaktadır. Tekel İdaresi acaba büyük emekler karşılığı elde edilen, ihraç mahsulü olduğu kadar bâzı tıbbi ve kimyevi maddeler istihsalinde de kullanılabilecek olan tütün mahsulünün düşük telâkki ettiği kalitelerdeki kısmını yakacak yerde, bu mahsulden nikotin istihsal ederek veya bu istihsal için firma ile anlaşarak bu yanan mahsulü değer kazanan bir mahsul haline getiremez mi? Nikotin zirai ilâçlama maddesi haline getirilemez mi? Mutlaka yok etmek, bu emek mahsulünü imha etmek mi lâzımdır? Kanunlar, talimatnameler müsait değilse değiştirilemez mi? İşte benim anlıyamadığım noktalardan biri de budur.

Ben tekrar sözlü soruma verdikleri cevaba teşekkür ederken, Tekel Bakanından tütün mahsulünün ekim sahalarının neden azaldığını araştırmasını ve düşük kalitedeki tütünlerin de yakılma cihetine gidilmiyerek onların da kullanılır halde mahsuller haline getirilmesi hususunda gayretler sarf etmesini temenni ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Gümrük ve Tekel Bakanı.

GÜMRÜK VE TEKEL BAKANI ORHAN ÖZTRAK (Tekirdağ Milletvekili) — Muhterem arkadaşımızın Düzce ve Hendek civarında imha edilen tütünler üzerindeki rakamları doğrudur. Bunlar, talimatname ve kanunların, demin izah ettiğim hükümleri içinde yakılıştır. Bu tütünlerin vasıfları daha ziyade tütüncülükte çürük, yanık, kara, yeşil gibi adlarla anılan kırıntı aksamı ihtiva etmektedir. Arkadaşımızın dediği gibi, inşaallah memleketimizde tütün artıkları için bir sanayi kurulduğu gün, tütünlerimiz daha da değerlenecek, belki yeni kıymetler kazanacaktır. Ama bugünkü şartlar ve iktisadi imkânlarımız içinde şimdiye kadar yapılmış bu işlemlerle idarenin her hangi bir kusurunu göremiyoruz.

Önümüzdeki yıllarda ekimin azalması hususunda arkadaşımız, benim ciddî tetkikler yapmamı istedi. Bendeniz bu hususta geniş tetkiklerde bulundum. Arkadaşımızın işaret ettiği noktalara eğilerek daha başka istikamette tetkikler yaptırırım. Dış Ticaretimizin geçen seneye kadar yüzde 32 - 33 ü civarında olan bu kıymetli ürünümüzü dünya ölçüsünde ve Türkiye'de Türk müstahsılı bakımından değerlendirmek elbette vazifemizdir. Zannediyorum ki, verdiğim izahatı Beyefendi kâfi bulacaklardır. Önümüzdeki yıllarda tütüncünün mağdur olmaması için tedbirler alınmıştır. Fideliklerden tarlalara ve tarlalardan da tütün pazarlarına kadar müstahsılın bütün haklarının korunacağı gibi, dış piyasada da değer bulması için gereken imkânların sağlanmasına çalışılmaktadır.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

Yüksek Hâkimler Kurulunu ait seçim neticelerini arz ediyorum.

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kurulunun üye seçimine dördüncü turda 133 üye katılmış. Ve aşağıda adları yazılı adaylar hizalarında yazılı oy miktarını almış oldukları tesbit edilmiştir. Arz ederiz.

Kırşehir Senatörü	Tabiî Üye
Ali Rıza Ulusman	Selâhattin Özgür

Tabiî Üye
Suphi Karaman

Ahmet Dağlı	81
Rahmi Ergil	81
Mehmet Mahir Özkurt	46
Mebrure Zeren	8
Recai Özmen	6
Şekip Turgut Süelkan	5
Abdurrahman	2
Hüseyin Rauf Demircigil	1
Zahit Çandarlı	1
Ali Haydar Gür	1
Boş	1
Hükümsüz	2

BAŞKAN — Efendim, üye tam sayısı 185 tir. Salt çoğunluk da yarıdan bir fazla olup 93 olduğuna göre, gerekli sayı temin edilememiştir. Bu sebeple beşinci tura geçiyoruz. Aynı tasnif heyeti vazifesine devam edecektir. Aynı isimden oyların toplanmasına başlamak üzere beşinci tur seçime geçiyoruz.

Efendim, tasnif yapılırken, soruların görüşülmesine devam edeceğiz. Sayın üyelerin yerlerini terk etmemelerini ve ekseriyeti muhafaza etmelerini istirham edeceğim.

(Oyların toplanılmasına başlandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmıyan sayın üye olmadığına göre, oylama işlemi bitmiştir.

Tasnif heyetine veriyoruz.

Sorulara devam ediyoruz, efendim.

10. — Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Neşet Çetintaş'ın, çiftçilerin Ziraat Bankasına olan borçlarına dair Ticaret ve Tarım Bakanlarından sözlü sorusu (6/90)

BAŞKAN — Sayın Çetintaş burada, Tarım Bakanı burada, Ticaret Bakanı yok.

Sayın Çetintaş, bakanlardan birisinin sorunuzu cevaplandırmasını ister misiniz?

NEŞET ÇETİNTAŞ (Yozgat) — Hayır efendim.

BAŞKAN — Sayın Çetintaş, birlikte cevaplandırılmasını istiyorlar. Bu sebeple gelecek birleşime bırakıyorum.

11. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı'nın, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/91)

BAŞKAN — Sayın Bozcalı? Burada, Millî Eğitim Bakanı yok. Bakan olmadığından gelecek birleşime bırakıyorum.

12. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Hükümet programında aydın din adamlarının yetiştirileceğine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/92)

BAŞKAN — Sayın Dikeçligil? Burada, Millî Eğitim Bakanı yok. Bakan olmadığından gelecek birleşime bırakıyorum.

13. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünaldı'nın, T. C. Ziraat Bankasının zirai kredi politikasında önemli tuttuğu esaslara dair Ticaret Bakanından sözlü cevabı (6/93)

BAŞKAN — Sayın Mehmet Ünaldı burada mı? (Yok, sesleri) Bu sebeple bir defaya mahsus olmak üzere soru gelecek birleşime bırakılmıştır.

14. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Ahmet Yıldız'ın, parti kongre ve toplantılarında vukubulan beyan ve tahriklere dair sözlü sorusu ve Adalet Bakanı Abdülhak Kemal Yörük ile İçişleri Bakanı Sahir Kurutluoğlu'nun cevabı (6/94)

BAŞKAN — Sayın Yıldız burada, Adalet Bakanı burada, İçişleri Bakanı burada. Soruyu okutuyorum :

3 Eylül 1962

Sayın Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Sayın Adalet ve İçişleri Bakanlarınca aşağıdaki sorularımın Senatoda sözlü olarak cevaplandırılmasının sağlanmasını saygı ile rica ederim :

Memleketin en çok muhtacolduğu huzurun hissedilir derece süratle gerçekleşmede olduğu bu günlerde, T. B. M. M. üyelerinin de katıldığı parti kongre ve toplantılarında aşağıda açıklıyacağım üzücü ve halkın özlediği Millî birlik ve kardeşlik havasını zehirleyici beyanlarla yıkıcı tahriklere karşı Hükümetimizin yürürlükteki kanunları uygulamada gösterdiği aşırı hoş görürlüğün millî menfaatlerimizi temelinden zedelediği inancındayım : Gerçekten :

1. A. P. Genel Başkanı, Trabzon köylerinden birinde «biz sana intikam alasın diye oy verdik, bunu yapamazsan senden hesap sorarağız» şeklindeki bir tehdide «Ben teşkilâtın dilediğini yerine getiririm» tarzında cevap vermiştir. (29 . 8 . 1962 tarihli Ulus Gazetesinde başmakale). Eğer bu sözleri sarf etmişse evvelâ kimden intikam alacağını açıklama suretiyle, meşru müdafaaya ihtiyacı olanların da hazırlanmasını bir mertlik icabı olarak sağlanmasını ve sonra da buna karşı düşüncelerini Hükümetin lûtfen açıklamasını,

2. A. P. Genel Başkanı (27 . 8 . 1962 tarihli Zafer Gazetesi), Eskişehir'deki parti kongresinde «Bir parlâmento heyetinin sırf görüş ve kanaati itibariyle parmak kaldırmaktan ibaret, siyasi suçlu namı altında ceza evlerinde yatan insanların seçmen üzerinde bıraktığı ıstırap görülüyor. Bu ıstırabın dinmesini istiyoruz» şeklinde Yüksek Adalet Divanının kararlarını tanımadığını ve bu derece suçsuz saydığı insanlardan kurulu iktidara karşı yapıldığını ima ettiği 27 Mayıs ihtilâlinin meşruluğunu inkâr ettiğini açıkça ifade etmiştir.

Yuvarlak masa konferansında bir namus sözü ile aksini savunduğu ve Tedbirler Kanununun da D. P. iktidarının gayrimeşru hale geldiğine dair kanaatini imzası ile teyidettiği halde, bugünkü statüsüne ve siyasi hüviyetine de temel teşkil eden Anayasa düzenine açıkça cephe alan bu tutumuna karşı Türk Adaletinin görüşünü sayın Bakanın açıklaması

3. 27 . 8 . 1962 tarihli Zafer Gazetesi :

«Milletin büyük çoğunluğu bu mahkûmların suçsuzluğuna yürekten kaanidir» diyor ve 28 . 8 . 1962 baskısında da «idam edilmek suretiyle ödürülenler» şeklinde manşet atıyor. Buna tedbirler kanununun uygulanmaması sebebinin açıklanması,

4. Zafer Gazetesi (1 . 9 . 1962 tarihli Ulus Gazetesinden), Irak Pakistan ve Türk ihtilâllerinin komünist tahrikleri ile yapıldığını iddia ederken tedbirler kanunu ihlâl edilmiyor mu? Sayın Adalet Bakanının görüşlerini açıklaması,

5. A. P. İzmir kongresinde okunan raporlar «Milletin direnme hakkını kullanmaya dâvet eden» bir husumet adının açıklanmasına karşı, bu durumda hareketsiz kalması en azından suç olan, Sayın İçişleri Bakanının aldığı tedbirleri açıklaması,

6. Yukarda sadece birkaç misalini açıkladığım bir seri faaliyetin, 27 Mayıs Millî hareketine, Türk Devletinin temellerine ve demokratik düzenin dayandığı Anayasamızın açıktan açığa yöneltilen saldırılara karşı Hükümetimizin gösterdiği aşırı hoş görürlük ve kayıtsızlığın manasını asla anlıyamıyorum. T. B. M. M. nin yüce varlığına ve kanunlarımıza karşı beslediğim saygı dolayısiyle şimdiye kadar irademi son haddine kadar kullandım.

Tektaraflı işliyen tedbirler kanununun benim gibi düşünenleri bağlıyan hükümlerinin bundan sonra uygulanmıyacağını ümit ettiğimi ve fazileti savunanların meşru mudafaasının suç sayılmıyacağını hükümetin açıklamasını önemle istirham ederim.

Tabiî Üye
Ahmet Yıldız

BAŞKAN — Sayın Adalet Bakanı.

ADALET BAKANI ABDÜLHAK KEMAL YÖRÜK (Ankara Milletvekili) — Muhterem Başkan ve muhterem senatörler, Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Ahmet Yıldız'ın 3 Eylül 1962 tarihli sözlü sorusunda bahis konusu edilen, hususlar hakkında adlî mercilerce yapılan ve yapılmakta olan muameleler hakkında cevap arz ediyorum.

1. Adalet Partisi Genel Başkanının 15 . 7 . 1962 tarihinde Giresun'dan Trabzon'a gelerek Sümer Sinemasında yapılan parti il kongresinde bulunduğu ve mumaileyhin gerek kongrede, gerek Trabzon köylerinde «Biz sana intikam alasın diye oy verdik; bunu yapmazsan senden hesap soracağız» şeklinde vâki bir beyana karşı «Ben teşkilâtın dileğini yerine getiririm» yolunda bir cevapta bulunduğu anlaşılamadığından hakkında her hangi bir tahkikat açılmamıştır.

2. 27 . 7 . 1962 tarihli Zafer gazetesinde neşrolunan (Eskişehir A. P. Kongresi) başlıklı yazıdan dolayı celbolunan kongre zabıtlarının incelenmesi sonucu, mezkûr Parti Genel Başkanı Ragıp Gümüşpala'nın «Milletin serbest ve vicdanî reyleriyle seçilen bir parlâmento heyetinin sırf görüş ve kanaat itibariyle parmak kaldırmaktan ibaret siyasi suçlu nam altında ceza evinde yatan insanların seçmenin üzerinde bıraktığı ıstırapları görüyor, bu ıstırabın bir an evvel dindirilmesini istiyoruz» şeklinde yaptığı iddia olunan konuşmadan dolayı, 38 sayılı Kanunun 1/B maddesi mucibince Eskişehir C. Savcılığınca gerekli hazırlık tahkikatına tevessül edilmiştir.

3. 27 . 8 . 1962 tarihli Zafer gazetesinde neşrolunan (Milletin büyük çoğunluğu bu mahkûmların suçsuzluğuna yürekten kaanidir), (Hoş geldiniz Mr. Johanson) başlıklı yazı sebebiyle de Ankara Cumhuriyet Savcılığınca gerekli hazırlık tahkikatının ikmal edilerek mesulleri hakkında 38 sayılı Kanun ile Türk Ceza Kanununa muhalefetten dolayı 29 . 8 . 1962 talepname ile Ankara Sorgu Hâkimliğine kamu dâvası açılmış ve yine aynı gazetenin 28 . 8 . 1962 tarihli nüshasında neşrolunan (İdam edilmek suretiyle öldürülenler hâlâ muhakeme ediliyor) başlıklı yazının da bu yer Cumhuriyet Savcılığınca tetkik konusu edilerek bâzı hususların tahkik ve tesbitine tevessül edilmiş bulunduğu anlaşılmıştır.

4. Yine 1 . 9 . 1962 tarihli Ulus gazetesinde neşrolunan (Şimdi de şerefli ordumuza çamur atmak istiyorlar) başlıklı makaleye konu teşkil eden yazının Zafer gazetesinde değil, 31 . 8 . 1962 tarihli Son Hâvadis gazetesinde (beraberliği ve birliği sağlamakta hâlâ mı tereddüt) başlığı altında yayımlanmış olup, bu yazı sebebiyle de mezkûr gazete sorumlu müdürü ve yazı sahibi hakkında 38 sayılı Kanuna muhalefet edildiği iddiasiyle 6 . 9 . 1962 tarihli talepname ile Ankara Sorgu Hâkimliğine kamu dâvası açılmıştır.

5. 2 . 8 . 1962 tarihinde İzmir'de yapılan Adalet Partisi İl Kongresinde İl İkinci Başkanı tarafından okunan faaliyet raporunda bahis konusu edilen (Direnme hakkı) bir husumet andı

mâna ve mahiyetini taşımadığından, bu yazıdan dolayı İzmir Cumhuriyet Savcılığınca her hangi bir takibata tevessül olunmadığı mezkûr C. Savcılığının işarına atfen anlaşılmıştır.

Görüldüğü üzere, her kim tarafından olursa olsun, kanunlara aykırı bir hareket vukubulduğunda C. Savcıları derhal olaya el koyup usul hükümleri dairesinde tahkikatı sonuçlandırarak muktezalarını serbestçe tâyin etmektedirler.

Takdir buyurursunuz ki, takibat yapıp yapmamak hususunda Cumhuriyet savcıları serbesttirler. Kanaatlerinin makesini talepnameler veyahut ademitakip kararnamesi ile belli ederler. Adalet Bakanlığınca lüzum görülürse Savcılığın bu kanaatine aykırı bir tarzda hareket etmesini sağlamak için yazılı bir emir verebilir. Biz de vaziyeti nazarı itibara alarak bu yazılı emri vermeye lüzum görmedik. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — İçişleri Bakanı.

İÇİŞLERİ BAKANI SAHİR KURUTLUOĞLU (Cum. Bşk. Kon.) — **Muhterem arkadaşlarım, Sayın Ahmet Yıldız'ın tevdi buyurduğu soru önergesinin 1, 3 ve 5 numaraları taşıyan kısımlar İçişleri Bakanlığına taallûk etmektedir.**

Muhterem Adliye Vekili arkadaşım, sorunun hemen hemen taallûk ettiği bütün hususat hakkında arzı cevabetmiş olmakla beraber bendenize taallûk eyliyen kısımlarına da bendeniz kısaca cevap vereyim :

29 . 8 . 1962 tarihli Ulus gazetesine atfen intişar eden beyanatın bir hakikat olup olmadığı hakkında Trabzon Valisi, böyle bir ifadenin kullanıldığı hakkında katî bir malûmat ve delil elde edilemediği için, tahkikatın derinleştirildiğini bildirmiş olduğundan henüz yapılmış bir işlem mevcut değildir.

3 ncü soruda, Zafer gazetesinde çıkan bir yazı dolayısiyle ne muamele yapıldığı sorulmaktadır.

28 . 8 . 1962 tarih ve 9567 sayılı yazı ile Zafer gazetesi, Adalet Bakanlığına dikkat nazarları çekilerek gönderilmiştir.

İzmir il kongresinde cereyan eden konuşmalar ve takdim edilen raporun muhtevası hakkında idari makamlarca 20 . 8 . 1962 tarihinde mesele Cumhuriyet savcılığına intikal ettirilmiş, muhterem Adliye Vekili arkadaşımızın da buyurdukları şekilde yapılan tetkik neticesinde suç unsuru ihtiva etmediği anlaşılmış ve ademi takip kararı verilmesi yolunda işlem yapılmış bulunmaktadır.

Muhterem Ahmet Yıldız arkadaşımdan, sualinin beşinci maddesinin yazılış tarzı hakkında bilgi vermesini rica edeceğim. «Bu durumda hareketsiz kalması en azından suç olan, Sayın İçişleri Bakanının aldığı tedbirleri açıklaması» şeklinde devam eden hususun bana mı râci olduğunu, yoksa hâdiselere mi raci olduğunu pek anlıyamadım.

Muhterem Ahmet Yıldız arkadaşımın Bakanlığımla ilgili sorularını cevaplandırmış bulunuyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Yıldız.

AHMET YILDIZ (Tabiî Üye) — **Sayın arkadaşlarım,** Sayın Bakanlara verdikleri bilgiler ve yaptıkları açıklamalardan dolayı teşekkür ederim. Böyle bir soru önergesi vermek zorunda kaldığım için derin bir üzüntü duymaktayım. Fakat çok muhtacolduğumuz huzuru bozan pek az sayıda insanın memlekette yaratmak istediği husumet havası ve giriştiği yıkıcılık karşısında, meseleyi bu kürsüye getirmek şart olmuştur.

Memlekette esasen havayı tahlille, nedenlerini ve ortak çözüm şeklini bulma zorundayız.

Ben, daima itidal, hoş görürlük, iyimserlik ve soğukkanlılığı her türlü hareketimin temel niteliği sayma prensibine yine sadık kalarak, takdim ettiğim soru önergesi hakkındaki görüşlerimi yüksek takdirlerinize sunacağım.

Sayın arkadaşlar;

Türk toplumu olarak nereden nereye geldiğimizi hatırlıyarak, halen içinde bulunduğumuz durumu ve gelecek kuşaklara karşı taşıdığımız büyük tarihî sorumluluğun ışığı altında, soru önergemi açıklamak üzere yapacağım bu konuşmayı yüksek heyetinizin de aynı sorumluluk ve anlayış havası içinde dinleme lûtfunda bulunacağınıza inanıyorum.

Bu târife çalıştığım sorumluluk duygusu ile uzaktan veya yakından aslâ bağdaştıramadığım hareket, beyan ve yayınlara değinirken, halen mevcut hiçbir siyasi teşekkülü toptan hedef alma gibi bir niyetim olmadığı gibi, partilerarası mücadele de beni aslâ ilgilendirmez.

Şunu da açıkça ifade etmeliyim ki; bugünkü siyasi partilerimizden hiçbirini meşrulu-

ğunu yitirdiği, bir Anayasa hükmü halinde tescil edilen D. P. nin ve onun zihniyetinin vârisi saymak istemediğim gibi, böyle bir siyasi vârasetten bütün partilerimizi tenzih etmek isterim. Diğer taraftan 27 Mayıs Devrimine karşı olan hiç kimsenin aramızda bulunmıyacağı aşikârdır. Hiçbir arkadaşımızın böyle bir görüşle, bugünkü siyasi statüsünün gayrimeşruluğunu kendisi kabul ettiği şeklindeki ithama lâyık olmıyacağını ümidederim.

Ben, sadece olaylardan ve onların gerçek sorumlularından bahsedeceğim. Heyecanımı da, ona karşı olan her hareketin mutlak meşruluk sınırları dışında kaldığına iman ettiğim 27 Mayıstan alıyor ve daima onun amaçlarına hizmeti siyasi hayatımın ana hedefi sayıyorum.

Gerçekten, milletin bir saadet kucaklaması ile benimsediği ve 2 nci Cumhuriyetin moral temelini teşkil eden ve onun bütün kurumlarına ruh veren 27 Mayıs Devrimine açıktan, ya da dolaylı yollardan bir saldırı kampanyası açıldığını görünce susmayı, en azından, bir intihara teşebbüs sayarım. Bu tip bir kampanya, hiç kimsenin savunmasına muhtacolmıyan, 27 Mayısın ve onun fikir dinamizmi karşısında mezbuhane bir gayretten ibarettir elbette. Fakat bugün böyle bir kampanyanın açılmış olduğunu görmemek büyük bir sosyal ve politik gaflet olur.

Soru önergesinde sunduğum hususlar, bu kanıyı açıkca teyideden sayısız olaylardan birkaçını huzurunuza getirmektedir. Ama, bu fiilleri işliyen kimseler ve işlendikleri yerler bakımından önemleri son derece büyüktür.

Gerçekten :

1. Bir parti genel başkanı halkla konuşurken kendisine tevdi edilen intikam alma ödevinde sadakatini beyan ediyor. Hükümet de bu dramın sadece seyircisi kalmakla yetiniyor.

2. Yine aynı genel başkan, bir kongrede siyasi mahkûmların suçlarını hafife alan beyanatı ile, en büyük müesseselerimizin temelini sarsarken, Hükümet de konan dinamitin fitillenmesini bekler durumda kalıyor.

3. Bir il kongresinde rapor halinde «husumet andı» alkışlanırken, Hükümet de ninni dinler gibi sessiz.

4. Bu tablonun fikriyatı da durmadan işleniyor. Öyle bir basın tablosu var ki, insan hortlâklarla karşılaştığını sanır. Bir elden idare edildikleri açıkça belli olan bu organların başyazarları ve sahiplerinin yakın geçmişteki bilinen hüviyetleri ile, başlarını kaldırıp milletin yüzüne bakmaya utanmaları gerekirken, efendileri ile birlikte kurdukları ve tarihimize geçişini her gerçek yurtseverin siyasi kaderin talihsiz bir tecellisi saydığı ve anışı değil bizi, gelecek kuşakları dahi mahçup bırakacak bir zihniyetin temsilcilerini açıkca savunuyor. Memleketi onların tasallutundan kurtaran kurum ve kişilere de pervasızca saldırıyor. Bu çelişen durum, bugünkü huzursuzluğun ana kaynağını teşkil etmektedir.

5. Ortada söz de bir Tedbirler Kanunu da yürürlükte. 27 Mayısın getirriği düzen üzerinde kurulan bir T. B. M. M. ve Devlet sorumluluğunu yüklenen bir de Hükümet var. Bunların arka fonunda, ihtilâlden demokrasiye geçişi hazırlamak için bütün başlıca kurum ve kişilerle M. B. K. nin yaptığı görüşmelerin teyp ve tutanaklarındaki nâmus sözleri ve taahhütler var. Halen dahi tek, tek konuşunca, insana ümit veren kişilerin grup ve parti kongrelerinde sarf ettikleri akıl almaz sözler de mâlûm.

Lûtfen söyler misiniz bu kadar garabeti bir arada yaşatan hangi memleket vardır? Demokrasiye geçiş mücadelemizde bizleri Nasreddin Hocaya benzetenlerin haklı çıkmamasını temenni edelim.

6. Bütün bu faaliyetlerin ve olayların cereyan ettiği ortama da bir göz atalım.

a) Geçirdiğimiz büyük badireler...

b) Vermeye çalıştığımız demokrasi sınavı..

c) Geleceğin şimdiden tasarlıyamadığımız gelişmeleri ve problemleri...

Eğer siyasi sorumlular, 1932 - 1933 Almanya'sını, ya da 1958 Fransa'sını yaratmak istemiyorlarsa, anlayışlı bir şekilde memleketin sosyal ve politik gerçekleri üzerine eğilmelidirler. Bugün zayıf omuzların taşıyamıyacağı ağır sorumluluklar ve siyasi miyopilerin göremiyeceği kara bulutların bir anda ufuklarımızı sarabilecek bir durum içinde bulunduğumuzu idrak edemezsek rejimimizi kimsenin kurtaramıyacağını anlamalıyız.

Weymar Cumhuriyetini Onbaşı Hitler'in ellerinden Prusya Mareşali Hindenburg dahi kurtaramadı.

1958 Fransa'sını kurtaran Millî Kahraman de Gaulle'un karşılaştığı güçlükleri yenmesine rağmen, demokrasi ve Parlâmento aleyhindeki müthiş akımı, Fransız basınını yakından izliyenler, çok iyi bilmektedir. Türkiye'deki bu akımın hiçbir zaman bu kadar kuvvetli olduğunu ben hatırlıyamıyorum.

7. Bu durum karşısında memleketin problemleri için fikir yorulması eklenen parti kongrelerinde bakın neler konuşuluyor. Buralarda sorumlu hatipler, hep geriye dönük konuşuyor. Kendi statülerinin meşruluğunu da reddederek, İkinci Cumhuriyetin temellerini dinamitleyip bu temellere taş koyan herkese saldırıyı siyasi gıdaları sayıyorlar. Hepimizin aleyhine olan bu tutumu seçiyorlar da, hiç geleceğe yönelerek gönüllere ümit verecek düşüncelerini topluma sunamıyorlar. Memleket dertlerine çare olacak bir fikirleri yok mu?

Son yılın propaganda konuşmalarının seviyesi bakımından tarihe geçecek garip bir özelliği de vardır .

Hatipler, çoğu kere söz yerine, fizyonomik ekspresyonlar kullanıyorlar.

Gözlerime bakın, yüzüme bakın veya bilmem nereme bakın da ne istediğimizi anlayın diyor.

Yamyamların diyarlarında dahi, manerizmin azaldığı ve fikirlerin kelimelerle ifade edildiği bu devirde, vücudunun türlü organlarına baktırıp fikirlerini anlatmak istiyenlerin bu komedisinden ben aktörlerinden daha fazla utanç duyduğumu itiraf etmeye mecburum.

Aziz arkadaşlarım;

Bugünkü sorumluluklarımızı iyi kavramalıyız. Milletçe verdiğimiz demokrasi sınavında şunu unutmıyalım.

Modası geçmiş bâtıl bilgi ve metotları kullanan bütün milletlerin, bu imtihanda mutlaka sınıfta kalacağını tarih, kesin delilleriyle isbat etmektedir.

Sonra bir hususu da hiç anlıyamadığımı itiraf etmeliyim : Acaba neden parti kongrelerinde daima sataşma hedefi ve siyasi yatırımlarda en verimli alan olarak eski M. B. K. nin tüzel ve gerçek kişiliği seçilmektedir?

Biz, ne iktidarda ve ne de muhalefetteyiz. Prensipleri belli dâvaların savunucusuyuz.

Memleket üstüne çöken zulmet perdesini yırtan hareketin öncülüğünü yaptıktan sonra bugün bize saldıranlar için T. B. M. M. nin yolunu açmaktan başka kusurumuz nedir? Hiçbir İhtilâlin başaramadığı şekilde hukuka bağlı kalarak hukuk Devleti düzenini kurma yolunda bütün güçlüklere göğüs gerdikten sonra millî iradeye teslimiyeti, en şerefli hareket tarzı olarak seçenler, elbette bugünkü seviyesi çok düşük parazit seslere kulak asmıyacaktır. Ama bu garip tabloyu çizmeye de mecburum.

Geçmişten sadece şeref duyan insanlar olmamıza rağmen, geriye değil ileriye yönelelim teklifini, geriye bakınca pek öğünecek bir şeyleri olmıyanlar dâhil, herkese yürekten tekrarlıyorum.

Sayın arkadaşlar; yalnız arka farlarla arabayı sürmeye çalışanlara sesleniyorum : «Sadece arka farları yakınca arabayı geri vitese takmak mukadderdir.» Bunu bilhassa kıta sevk ve idare eden askerler, çok iyi bilmelidir. Türlü yıkıcı akımların at oynattığı toplum hayatımızda geri vitese takılan arabaların, en kısa mesafede devrileceği ve 27 Mayısın getirdiği fikir ve kurumların temsil ettiği akımı kimsenin durdurmaya gücü yetemiyeceği, sosyal ve politik bir gerçek olarak bilinmelidir. Bu akım gücünü dünyaca itibarda olan bir yönde oluşunda ve savunucularının da imanlı bir kadro halinde mücadelesinden almaktadır. Ancak ters akımların tahribatına, çok zararlı olması muhtemel etkilerine karşı da uyanık bulunmalıyız. Bunun için bütün yıkıcılara karşı, sağduyu sahibi gerçek yurtsever Atatürk'çüleri ve 27 Mayısçıları meşru ve şerefli bir fazilet mücadelesine daveti ödev saymaktayım.

Artık fazilet cephesinin susması yeter. Böyle bir savaşta hepimize hiç olmazsa birer erlik ödevi nasip etmesini Allah'tan dilerim.

Soru önergesindeki hususlara verilen cevaplar söylenenlerin bâzılarını kelime kelime ifade etmemekle beraber, önergenin tasvir ettiği durumu Hükümet de kabul ediyor. Demekki devası bulunmamış bir dertten mâlûlüz. O halde ne yapmalı?... Fransa ve Almanya dostluk ve kardeşlikten bahsettiği bir devirde, sayıları çok az olan bir kısım yıkıcı insanların yaşatmak istedikleri düşmanlık havası ile memleket ortamını zehirlemelerine seyirci mi kalmalıyız?

Gitgide, ihtiraslarının akıntılarına kendilerini kaptırmış bâzı bedbahtlara akibetlerini kim gösterecek? Onları kim yola getirecektir?

Bunu beraberce düşünmeye mecburuz. 27 Mayıs sahabı şanlı Ordunun süngüleri ucunda teşhir edilince, yalnız biz değil, dünyanın utanç duyduğu bir soygun, yağma ve hukuk dışı devrin iğrenç tablosunu teşhir etmenin suç ve ona son veren devrin yerilmesinin hüner sayıldığı günler daha ne kadar sürecek?

Vatan hiyanetinin en son derecesine ulaşdıklarını en yüksek adalet merciinin tesbit ve halk oyunun tescil ettiklerini kahramanlaştırmak istiyen ve bütün şehitlere ne büyük bir saygısızlığı göstererek, haklarında adaletin hükmü yerine getirilenleri «Hürriyet şehidi» saymak istiyen, diğer taraftan onları milletin başından defedenleri de, baş saldırı hedefi sayan hortlak sesleri ve zehirli kalemlerin memleket havasını pislemelerine ne zamana kadar tahammül edeceğiz?

Besleme basın denen yüz karası müessese yok oldu. Fakat bu sefer bir «Hortlak basın» memleketin temiz havasını zehirlemek için ortalığı boş bulmuşa benziyor. Bu basının, sahip ve yazar kadrosunun isimlerini şöyle alt alta yazıp meydana getireceğiniz liste, sütunlarında işlenen temalar, attıkları manşetler ve koydukları fotoğraflar, gayrimeşru bir devri hortlatmak isteğinin söz götürmez unsurlarını teşkil etmektedir. Bu hortlaklar durmadan zehir kusmaktadır. Bu kişi haysiyet ve şerefleri ile birlikte rejimi tahribeden makinalardan 2 sinin baş operatörleriyle...

BAŞKAN — Sayın Yıldız, biraz daha yumuşak konuşmanızı rica edeceğim.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Müsaade buyurunuz. Bu kürsüden basın toplantısı yapıldığını duyduk. Bu yıkıcı faaliyetler bizleri değil, bizden sonra gelecek kuşakları dahi mahcubedecektir. Bu müthiş tablo ne zamana kadar gözlerimizin önünde serili duracaktır? Düzeltilmesi için ilâhi bir emir mi bekliyoruz?

Bütün bu soruların cevabını istemek en tabiî hakkımızdır. Bu memleketi hınç ve ihtiras hipodromuna çevirmeye kimsenin hakkı yoktur. İhtilâl bu tabloyu meydana getirmek için yapılmamıştır. Demokrasi kaatili D. P. zihniyetini hortlatmak istiyenlerin demokrasinin düşmanı olduklarını artık ortaya koymanın zamanı gelmiştir. «Ben İhtilâl Valisiyim» diyen suçlu imiş gibi teşhir edilirken, meşruiyetini yitirdiği halkoyu ile de tescil edilen bir siyasi teşekkül ve onun kardeşi kardeşe kırdırma programı ile kurduğu vatan cephesi denen iç savaş ordusunun kalıntılarının açıkça savunulduğu garip devrenin bunalttığı bir insanı kimse kınayamaz.

32 günlük yurt gezisinde bana sorulan soruların cevaplarını arıyorum. Halk arasında devam ettirilen ve düpedüz vatan hainliğini temsil eden yıkıcı propagandalara seyirci kalmak ihanete katılmak olur.

Bu tutum karşısında, Gandi politikasından ümit bekliyen Hükümeti uyararak, Devlet otoritesini acze düşürmeye hakkı olmadığını hatırlatmayı da yasama ödevimin bir gereği sayarım.

Gayrimeşru bir sistemin enkazının temizlenmesine karşı duranlar, gerçek demokrasinin kurulmasında baş engel olduklarının artık anlaşıldığını bilmelidirler.

Bir taraftan saltanat aşıklarından milliyeti soysuzlaştırmak istiyen kafatasçılara kadar, Türk toplumunu Ortaçağa itmek istiyenler, (Sağdan gürültüler) (kafatasçı sözü ile neyi kasdediyorsun sesleri)

BAŞKAN — Ahmet Bey, daha yumuşak konuşun.

AHMET YILDIZ (Devamla) — Diğer taraftan, her türlü yıkıcı akımlar, öçcüler, yağma hırsı ile yanıp tutuşanlar toplum hayatımızı bir kazana çevirip kirli kepçelerini daldırıp karıştırıyorlar. Sonra hiç utanç duymadan 27 Mayısın komünist tahrikleri ile yapıldığını söyliyen, yazanlar var.

İhtilâllerin âmillerini sayıp Irak'ta komünist tahriki ile ihtilâl yapıldığını ve Tedbirler Kanunu dolayısiyle daha fazla konuşamıyacağını söyleyip kendi kendince, ârifane bir ima ile hainane bir toplum ekmek istiyen bir kimse maalesef bu çatının altına dahi sığınabilmiştir.

Komünizme hücum eder görünen bâzı kimseler ortamı ona göre hazırlamaya çalışıyorlar. İpleri başkalarının ellerinde bulunan bu kişiler bir taraftan komünistlere söverken diğer taraftan onların ellerine tutuşturdukları reçeteleri papağan gibi halka okuyup duruyorlar.

Bütün bu olaylar karşısında, bugünkü uygulanma haliyle, şu mahut Tedbirler Kanununun da artırk yürürlükten kaldırılmasını teklif ediyorum.

Evet o müthiş zulüm devresinin yağmacılığını, soygunculuğunu ve hukuk tanımıyan zihniyetini yazmak ve onun temsilcilerini gerçek yüzleriyle tanıtmak yasak da, o devre son veren bir millî harekete ve onun temsilcilerine saldırmayı serbest hale getiren ve daha ileri giderek, nerde ise o millî şahlanışı övmeyi suç sayan bir tatbikatın bağladığı fazilet cephesi artık bunalmıştır. Tasavvur ediniz İstanbul'da örfi idare bize gelen eski Roma parteres maximumları gibi 2 - 3 kişi şu gazeteyi kapatın, şunu ve şunu yapın, diyerek, Devletin yasama yürütme ve yargı güçlerini toptan ellerinde bulundurdukları devrede onları utanç duymadan savunan veya bu harekete karşı mücadeleye ihanet eden ya da seyirci kalanların bugünkü şikâyetlerine bakınız. Onlara da soruyorum, 27 Mayıstan önce Türkiye'de değil mi idiler?

Bu hür demokratik ve insanî duyguları hangi lisansla ithal ettiler? Hele o çifte kilitli gazete kapatma metodu «şu hususların yayını yasak, bu yasak emrinin yayını da yasak» bu çifte mühürlü yasakla yayınlatılmıyan sözler için de şebekenin başı Başbakanın ve hısımı Dışişleri Bakanın da beyanları olursa, böyle bir basın rejimini överek, bugünkü durumu sıkıcı bulanların fazileti için dünya psikoloğlarını bir miyar tesbit yarışmasına çağırmaktan başka bir çözüm düşünemiyorum.

Bu tutum karşısında bütün parlâmento üyelerinin kendi meşruluklarını savunmaları ve Hükümetin böyle garip bir duruma bir çözüm bulmasını temenni ederim.

Bir çıkış yolu bulmaya mecburuz. Bu kör döğüşü ile saplandığımız çıkmaz sokakta birbirimizi yerken, memleketi nerelere sürüklediğimizin farkında değiliz galiba.

Yazıktır bu millete, sorumluluğumuzun hesabını veremeyiz. Mücadelelerimizde bâzı asgari yasaklara riayete mecburuz. Ringi tahribetmeye kalkışan ve hakemi dövmek istiyen boksörlerin maçını hakem durdurmaya mecburdur. Bütün bu davranışlarımız yanında bir de huzur edebiyatını ağzımıza yakıştırmadan çekinmiyoruz. Huzuru bozmak için her şeyi yapanlar huzursuzluktan durmadan şikâyet ediyorlar.

Yaratılan ve yaşatılmak istenen ortam huzur için değil, ancak komünizm için elverişli olabilir. Her an alabora edilen toprakta huzur gibi nazlı bir gül değil, arık otu bile bitip yeşeremez. Ki, ihtiras ve bencil çıkar duygularıyle çarpan kalpler, huzur tohumlarının değil muzır mikropların aradığı pis yerler olduğunu bilmeliyiz. Esas meselemiz, bütün yıkıcıların ortak ihanetine karşı ümitsizliğe düşmekte olan vatandaşın kafasındaki «acaba ne olacak?» sorusuna inandırıcı bir cevap bulmaktır. Rejimin kaderiyle ilgili bütün sorumlulukların parlâmento üyelerinin omuzlarına yüklendiğini unutmıyalım.

Gayrimeşru bir sistemin enkazı üzerinde fazilet rejimi olan demokrasi kurulamaz. Hep birlikte bu enkazı temizlemezsek üzerinde kuracağımız binanın, mimarları üzerine yıkılacağından şüphe etmiyelim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

15. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Âli Aksoy'un, Çanakkale mevkiindeki askerî mıntakalara dair Millî Savunma ve Maliye Bakanlarından sözlü sorusu (6/95)

BAŞKAN — Soru sahibi? Burada. Millî Savunma ve Maliye Bakanları? Yoklar. Gelecek Birleşime bırakılmıştır.

Yüksek Hâkimler Kurulu üye seçiminin sonucunu arz ediyorum.

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kuruluna üye seçimi için yapılan beşinci tur oylamayı 123 Senato üyesi katılmış ve yapılan tasnif sonucunda aşağıda adları yazılı adaylar hizalarında yazılı oyları almışlardır.

Arz ederiz.

Kırşehir	Tabiî Üye
Ali Rıza Ulusman	Salâhattin Özgür

Tabiî Üye
Suphi Karaman

Ahmet Dağlı	79
Rahmi Ergil	79
Mehmet Mahir Özkurt	38
Mebrure Zeren	6
Recai Özmen	5
Abdurrahman	1
Zahit Çandarlı	1

BAŞKAN — Nisap hâsıl olmamıştır. 6 ncı tura geçiyoruz. Tasnif Heyeti eski Tasnif Heyetidir. İki sözlü sorumuz daha var onun için lûtfen sayın üyeler yerlerini muhafaza etsinler.

Kâğıtlar dağıtılacaktır. Altıncı tura başlıyoruz.

Reylerin kimden kullanılacağını tesbit için kur'a çekiyoruz.

Akif Eyidoğan.

(Akif Eyidoğan'dan adlar okunarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oylarını kullanmıyan sayın üyeler var mı? Yok. Oylama işi bitmiştir.

Sorulara geçiyoruz.

16. — Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Mustafa Özer'in, çimentoların toptancılar tarafından fahiş fiyatla satıldığına dair sözlü sorusu ve Sanayi Bakanı Fethi Çelikbaş'ın cevabı (6/96)

BAŞKAN — Mustafa Özer?.. Burada. Sanayi Bakanı? Burada. Soruyu okutuyorum.

11 Eylül 1962

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sanayi Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi arz ve rica ederim.

Antalaya Senatörü
Mustafa Özer

Birkaç kapital sahibinin, çimento fabrikalarının imâl ettikleri çimentoları toptan aldıkları, ihtiyaç sahiplerine torba başına 100 ilâ 125 kuruş bir kârla fabrikada sattıkları, bu yüzden zahmetsiz, emeksiz ve rizikosuz hergün binlerce, senede ise milyonlarca lira kazandıkları öğrenilmiştir.

Dedikodusu büyük olan ve haksız kazanılan bu fahiş kârın önlenmesi için imâl edilen çimentoların yarısının toptancıya, diğer yarısının da ihtiyaç sahiplerine fabrikalarda açılacak tanzim satış yerleri vasıtasiyle satılmasını, buna imkân yoksa çimentonun beher torbasının fabrikada veya fabrikaya bağlı çevrede perakende satış fiyatının tesbit edilmesinin mümkün olup olmadığının açıklanması.

SANAYİ BAKANI FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur Milletvekili) — Muhterem arkadaşlarım, Türkiye'de çimento istihsali, resmî sektör ve özel sektör fabrikaları tarafından sağlanmaktadır Halen yürürlükte bulunan Bakanlar Kurulunun bir kararına göre sadece fabrikalardaki satış fiyatı tesbit edilmiş olup bu fiyat fabrikalarda, tonu 140 liradır. Fabrikalar dışında çimentoların fiyatlarının tesbit ve ilânı, halen her hangi bir müeyyideye bağlı olmamakla beraber, vilâyetlere ait bulunmaktadır. İlkbaharda, hatırlanacağı veçhile, yatırımların kifayetsizliği sebebiyle işsizliğin arttığı yolunda müzakereler cereyan ettiği zaman, inşaat malzemesiyle alâkalı istihsal, stok ve bâzı satışlarımız hakkında bilgi arz etmiştim. O tarihlerde bilhassa çimento istihsalinde, satışlar, nisbeten resmî sektöre dâhil olan müesseselerin sermaye kifayetsizliğini de dikkate alarak, hattâ ihracat yapmak maksadiyle teşebbüslere de geçmiştik. İhracat, teşebbüslerimiz netice vermiş olmasına rağmen bilâhara son aylarda geniş ölçüde yatırım ihtiyaçları için çimento, demir ve sair inşaat malzemesinde duyulan ihtiyaç sebebiyle tahakkuk eden ihracat taleplerini dahi reddetmek durumunda kaldık. Arkadaşlarımız, bu çimentoların acaba tanzim satışı yoluyla müstehlike fabrikalar satış fiyatından normal denilebilecek kârlarla intikaline imkân olup olmadığını sormaktadır.

Resmî sektöre dâhil olan işletmelerde, idari tedbirlerle bunları yürütmek kabildir. Fakat, özel sektör işletmelerinde, bunları yürütmek her hangi bir müeyyideye bağlı olmamak yüzünden mümkün olamamaktadır. Denilebilir ki, mevzuat kifayetsizliğini gidermek teşebbüsüne geçilemez mi? Huzurunuzda bilhassa belirtmek isterim ki, ekonomik hayatımızda talep artışına muvazi bir arz artışı tahakkuk ettirmek, Hükümetimizin başlıca hedefini teşkil etmektedir. Bunu sadece tutumumuzla değil, ekonominin bütün cephelerinde, hattâ ârizî tedbirlerle, muvakkat tedbirlerle değil, ekonominin normal gelişmesine ayak uydurmak suretiyle köklü, neticeleri devam eden tedbirlerle bu dertlere çare bulmak noktai nazarından olduğumuz içindir ki, yarı kalan tesislerin suretle ikmal edilmesi yanında yüzde 25 istihsali artırmak tedbiri, yaş sisteminden kuru sisteme geçiş tedbiri, diğer yandan üzerinde ısrarla durduğumuz tedbirler bulunmaktadır. Şayet işletmelerin kaffesi resmi sektörde olsa özel sektör satışlarında bir buçuk aydan beri devam eden yükselmeler dikkate almarak âniden bir tedbire bağlamak mümkün olsaydı, bu düşünülebilirdi. Amma uzun vadeli politikamız istihsali artırma maksadına matuf olduğu

için böyle bir mevzuda kanun tasarısı sevketmek lüzumunu hissetmedik. İstihsal artışını tahakkuk ettirmek maksadiyle önümüzdeki ayın 10 ncu günü Söke Fabrikası işletmeye geçecektir. Fabrikanın kapasitesi 85 bin tondur. Mütaakıp ayın başında, yani 11 nci ayın birinci gününde de 150 bin ton kapasiteli Bartın Çimento Fabrikası işletmeye geçirilecektir. Esasen, çimentonun, diğer inşaat malzemesinin yükselmesi, daha çok mevsimlik olup, inşaat hareketinin hızı ile müvazi olarak yürümektedir. Ekonomide istikrara dayanan sürekli bir kalkınmayı sağlıyabilmek için, Hükümetiniz, palyatif tedbirlerle değil, köklü tedbirlerle, istihsalin artırılması maksadına mâtuf bir siyaset takibetmektedir. Fikir vermek için arz edeyim, 1962 nin ilk 7 ayındaki çimento istihsalimiz, 1 235 000 tondur. 1961 yılında : 1 030 000 tondur. Yani bu sene geçen seneye nisbetle yüz küsür bin ton artış olmasına rağmen yatırım hızlandırılması neticesi, son 2 ay sonuçlarına göre, böyle bir fiyat tereffü olmuştur. Bunun karşısında satışlar da geçen senenin 7 ayına nisbetle 1961 yılında % 18 nisbetinde bir tereffü kaydedilmiştir. Önümüzdeki kotaların tanzimi sırasında Sanayi Bakanlığı kendi bünyesinde bugünden önümüzdeki inşaat mevsimine girmeden evvel, inşaat malzemeleri mevzuunda, ekonominin bünyesi içerisinde alınabilecek iktisadi tedbirlerin alınmasına muvazi olarak, mütevasıl kaplarda olduğu gibi, garp âleminde olduğu gibi, bu çeşit anormal fiyat tereffüleri normal görülebilmektedir. Fiyat seviyesinin en kolay istikrarlı yolu, muayyen miktarlarda ithalât kotalarına tahsis koymakla mümkün görülmektedir.

Filhakika, politikamız, diğer sektörlerde olduğu gibi, bu çeşit fiyat tereffüleri olduğu zaman derhal ithalâta gitmek suretiyle, fiyatları eski seviyesine indirmek mümkün olabilmektedir. Mâruzatım bundan ibarettir, arkadaşlarımızın suallerine göre huzurunuzu belki yine işgal etmek lüzumunu duyarım. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Özer.

MUSTAFA ÖZER (Antalya) — Sayın Başkan, Sayın arkadaşlarım, inşaat mevsimi dolayısiyle çimento fiyatlarının yükselmesi hakkında Sayın Sanayi Bakanı Fethi Çelikbaş'ın sorduğum suale verdikleri cevaplarından ötürü kendilerine teşekkür ederim. Kendileride kabul ediyorlar ki, son iki ay zarfında çimento fiyatlarında bir yükselme olmuştur. Bir de yine kendileri kabul ediyorlar ki, özel teşebbüs haricinde İktisadı Devlet teşekküllerinden mümkün olan bir tanzim satışı yapılabilmesi kabildir. Mümkün olan şeyin yapılmasını bilhassa kendilerinden rica ederim. Çimento fiyatının birtakım toptancıların elinde kalarak fahiş fiyatla satılmasına, her ne şekilde olursa olsun, mani olunmalıdır. Bu hususun mümkün olabileceğini kendileri de ifade ettiler. Bu bakımdan bunun önlenmesini rica ediyorum. Hepinizi Hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Soru görüşülmüştür.

17. — Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Nedim Evliya'nın inşa edilmiş olan Yüksek Yargıtay binasına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/97)

BAŞKAN — Sayın Evliya... Buradalar mı?.. (Yok sesleri) olmadığına göre, bir defaya mahsus olmak üzere soru gelecek birleşime bırakılmıştır.

Şu anda, Sayın Öztürkçine, her ne kadar, daha evvelce bahsi geçmiş olan kendisine ait sözlü sorunun görüşülmesini istiyorlarsa da, gündem sırasına göre, sözlü sorunun sırası geldiği zaman, Sayın Başbakana tevcih edilmiş olan bu soruya, Başbakan adına cevap verecek bakan var mı diye sordum, yok denmişti.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Reis Bey, Devlet Bakanı şimdi buradalar.

BAŞKAN — Sayın Devlet Bakanı, Rifat Öztürkçine'nin Başbakandan olan sözlü sorusuna Başbakan adına cevap verecek misiniz?

DEVLET BAKANI NECMİ ÖKTEN (Çorum Milletvekili) — Evet efendim.

BAŞKAN — Soruyu okuyoruz.

7. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, yürürlükte olmıyan bir talimatname ile hareket eden federasyon hakkında bir takibat açılıp açılmadığına dair sözlü sorusu ve Başbakan adına Devlet Bakanı Necmi Ökten'in cevabı (6/87)

BAŞKAN — Soruyu okutuyorum.

14 . 8 . 1962

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki hususların Sayın Başbakan tara-

fından sözlü olarak cevaplandırılmasını saygı ile arz ve istirham ederim.

İstanbul Cumhuriyet Senatörü
Dr. Rifat Öztürkçine

1960 ve 1962 senesinde çıkartılan Profesyonellik talimatnameleri Resmî Gazetede neşredilmediğinden yürürlükte değildir.

1. Yürürlükte olmıyan bir talimatname ile hareket eden federasyon hakkında bir takibat açılmış mıdır?

2. Baraj maçları; yürürlükte olan talimatname dışında tatbik edildiğine göre bu kulüplerin durumu ne olacaktır? Meselâ, (Beyoğlu spor ve Hacettepe kulüpleri gibi.)

3. Millî lik fikstürü 20 takımda kaldığına göre 18 nci, 19 ncu ve 20 nci durumda kalan takımların müktesep hakları ne olacaktır? Meselâ Vefa, Demirspor ve Şeker Hilâl'in durumları gibi...

4. Bir sporcu aynı sezonda birden fazla takımlarda oynıyamaz (Sicil ve Lisans Talimatnamesinin 13 ncü maddesine uymadan hareket eden takımlar için Federasyonun tutumu nedir? Bu açık ve bâriz hatalardan mütevellit zarar gören diğer kulüplerin vaziyeti ne olacaktır?

5. Bütün bunların izalesi için: Millî lik fikstürü yalnız bu seneye mahsus olmak üzere 22 takımlık (A) ve (B) grupları şeklinde ayarlanması ile hataların izalesi mümkün olup olamıyacağının izahı.

BAŞKAN — Sayın Devlet Bakanı.

BAŞBAKAN ADINA DEVLET BAKANI NECMİ ÖKTEN (Çorum Milletvekili) — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Sayın Dr. Rifat Öztürkçine tarafından verilen 14 . 8 . 1962 tarihli sözlü soru önergesine Sayın Başbakan adına ve önergedeki sıraya göre cevaplarımı arz ediyorum :

1. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Merkez Danışma (İstişare) kurulunca kabul edilen yönetmelikler şimdiye kadar Resmî Gazetede yayınlanmamıştır.

Tatbikatta ise idarenin tanzim yetkisine dayanarak kendi görev alanlarında uygulanmak üzere çıkardığı yönetmeliklerin muteber addi icabeder.

Bu hususta yeni Anayasamız, 113 ncü maddesiyle yönetmelik yapımını ve yayımını yeni bir esasa bağlamış olduğundan bu hükme uyularak Beden Terbiyesi Merkez Danışma Kurulunca 24 Ağustos 1962 tarihinde kabul edilen (Profesyonel Futbol Yönetmeliği) Başbakanlıkça onanmış ve Resmî Gazete ile yayınlanmıştır.

Bu itibarla Federasyon hakkında bir takibat açılmasına lüzum görülmemiştir.

2. Yönetmelikte yapılan son değişikliğe istinaden Millî lig takım adedi 22 ye çıkarılmış bulunduğundan ve bunun tesbitinde de kuvvet durumları bakımından baraj maçları esas alındığından kulüplerin her hangi bir şekilde mutazarrır olmaları önlenmiş bulunmaktadır.

3. Son alınan kararlara göre bahis konusu takımlar Millî Lige dâhil olmuş bulunduklarından müktesep haklarında her hangi bir değişiklik olmamıştır.

4. Bir futbolcunun aynı sezonda birden fazla takımda yer alması halinde son defa takımında bu futbolcuya yer veren kulübün hâdisedeki iştirak derecesine göre işlem yapılmaktadır. Bu suretle de kulüplerin zarara uğramaları önlenmektedir.

5. Millî Lig 22 takıma çıkarılmış bulunmaktadır. Federasyonun ilân ettiği ve taahhütte bulunduğu yurt içi ve yurt dışı angajmanların tahakkuk ettirilebilmesi ve 22 takım üzerinden gelecek sezona kadar maçların sonuçlandırılabilmesini teminen müsabakaların iki grup halinde oynanması zarureti hâsıl olmuştur. Ve ayrıca kulüplerin malî bakımdan bir zarara uğramamaları ve onlara daha fazla yardımı temin için Spor Totodaki isim hakları 2 000 liradan 4 000 liraya çıkarıldığı gibi, 6 dan sonra derece alacak olan takımlar arasında yeni bir turnuva ihdas edilerek hâsılat ve müsabaka imkânı da sağlanmıştır.

Mâruzatım bundan ibarettir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Öztürkçine.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan ve muhterem arkadaşlarım, Devlet Bakanına vermiş oldukları izahattan dolayı teşekkür ederim.

Yalnız kendilerinden sormak istediğim mevzu şudur : 1322 sayılı Kanunun birinci maddesinde, talimatnamelerin neşir ve ilânı mecburiyeti vardır. Bu kanunu perçinliyen bir de Devlet

Şûrası İçtihadı vardır. Devlet Şûrasının 23 . 9 . 1955 tarih ve 955/150 esas ve 955/96 sayılı Tevhidi İçtihat Kararında; «Neşir ve ilân edilmiyen talimatnameler iptal edilir.» diye sarih bir hüküm olmasına rağmen, 1960 yılından itibaren, yani 27 Mayıstan sonra, 24 Ağustos 1962 tarihine kadar beden eğitimi talimatnameleri Resmî Gazetede niçin neşredilmedi? Bu Resmî Gazetede yayınlanmıyan talimatnameler muvacehesinde, bu kanuna göre ve Devlet Şûrasının açık tefsirlerine rağmen yapılan bu kanun dışı hareket sebebiyle Devlet Bakanlığı tarafından federasyon idarecileri hakkında kanuni bir takibat yapılmış mıdır? Ben bunun cevabını istiyorum. Hepinizi saygı ve hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Soru görüşülmüştür.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Bir sual sormuştum, efendim.

BAŞKAN — Bakan arzu etmedikçe Riyaset zorla bakanı kürsüye çıkaramaz.

ADALET BAKANI ABDÜLHAK KEMAL YÖRÜK (Ankara Milletvekili) — Cevap arz ederim, efendim.

17. — Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Nedim Evliya'nın inşa edilmiş olan Yüksek Yargıtay binasına dair sözlü sorusu ve Adalet Bakanı Abdülhak Kemal Yörük'ün cevabı (6/97)

BAŞKAN — Bu gündem maddesi biraz önce okunmuştu. Fakat o sırada Sayın Evliya yoklardı. Şimdi gelmişlerdir, Bakan da kabul ediyor, sorularını okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

4 hukuk, 4 ceza ve 1 ticaret dairesiyle 1 de icra ve iflâs dairesi ki, ceman 10 daire ile Cumhuriyet Başsavcılığı ve 15 kadar muavinini ve bittabi kalem teşkilâtlarını istiabetmek üzere inşa edilmiş olan Yüksek Yargıtay binası;

Ahiren ayrı ayrı kanunlarla tevsi edilerek halen hukuk 8 ve ceza 6 daireye çıkarılmış ise de son kanunla 1 hukuk ve 1 ceza dairesi daha ilâve edilerek daire adedinin 18 e çıkarıldığı malûmdur.

45 sayılı Kanunla Yargıtay C. Başsavcılığı teşkilâtı da Temyiz dairelerine tekâbül etmek suretiyle 7 bölüme ayrılmış ve her bölümün Temyiz Daire Reisliğine muadil olmak üzere birer ikinci başsavcılıkla yeteri kadar savcı ile takviye kılındığı ve bu teşkilâtta 42 savcı vazife gördüğü anlaşılmaktadır.

1. Yargıtay âza muavinleri de dâhil olmak üzere mevcut bina evvelki sene ilâve edilen 8 - 10 odalık bölüm dâhil mâruz ihtiyacı karşılayıp karşılamadığı,

Her Yargıtay dairesinin birer müzakere salonu ve hiç olmazsa iki âzanın bir ve üç muavinin keza ayrı bir odası bulunup bulunmadığını,

2. Bina ihtiyacı karşılamıyorsa buna karşı ne gibi tedbirler düşünüldüğü,

3. Yüksek Yargıtay ve Cumhuriyet Başsavcılığı teşkilâtının rahatça çalışmalarına imkân verilmek üzere müstacelen alınması iktiza eden tedbirlerin neler olduğu,

4. Yargıtay C. Başsavcılığı teşkilâtının kalemler hariç 42 kişilik savcı kadrosunun halen Yargıtay binasında kaç odaya yerleştirildiği ve kalemlere kaç oda verildiği ve rahatça çalışmaları mümkün olup olmadığı,

5. Bunların mefruşat ihtiyaçları karşılanıp karşılanmadığı, karşılanmamış ise ne zaman karşılanacağı;

Hususlarının Adalet Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını arz ve teklif ederim.

13 . 9 . 1962

C. Senatosu Maraş Üyesi
Nedim Evliya

BAŞKAN — Sayın Adalet Bakanı.

ADALET BAKANI ABDÜLHAK KEMAL YÖRÜK (Ankara Milletvekili) — Muhterem Başkan, muhterem senatörler; Sayın Evliyaoğlu'na bu sual takririyle bizim katî bir ihtiyacımızı huzurunuzda teşrih etmek fırsatını bendenize vermiş olmasından dolayı bilhassa teşekkür ederim.

Hakikaten Yargıtay, yer bakımından, gayet sıkışık bir durumda bulunmaktadır. Bu yer sıkışıklığı dolayısiyle vazifesini gereği gibi ifa etmek imkânına çok güç sahip bulunmaktadır. 1934 - 1935 senelerinde, o zamanki Yargıtay teşkilâtının ihtiyaçlarına tekabül etmek üzere inşa edilmiş olan buradaki bina, muhtelif kanunlar ile tevsi ve teşkil edilmiş bulunan yeni daireler ve savcılık teşkilâtı karşısında, bugünkü hali ile ihtiyaca cevap vermekten çok uzak bulunmaktadır.

Bu itibarla her dairede bir müzakere salonu ve üyelerle üye yardımcılarının rahat ve iyi çalışabilmelerini sağlıyacak ayrı ayrı odaları yoktur. Yersizlik bunları toplu bir halde çalışmak zorunda bırakmaktadır.

Yargıtay binasının senelerden beri ihtiyacı karşılıyamadığı bir hakikat olduğundan, ilk düşünülecek şeklin bu binanın, imar plânları ve bütçe imkânları nisbetinde genişletilmesi cihetine gitmekten ibaret olacağı tabiîdir. Bu hususta Bakanlığımızca bir müddet evvel teşebbüse geçilmiş ve bir tedbir olarak Bayındırlık ve İmar ve İskân Bakanlığı yetkililerine keyfiyet, etüt edilmek üzere, sevk edilmiştir.

Dairelerin, dışarda kiralanacak her hangi bir binaya nakli, kolay bir tedbir olmak üzere, akla gelebilir. Fakat Birinci Başkanın bütün daireler üzerindeki denetleme vazifesini hakkiyle görebilmesi için bu dairelerin merkezden uzaklaştırılması da her halde doğru telâkki edilmemelidir.

Yine, Yüksek malûmunuz olduğu üzere, 45 sayılı Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu ile teşkil edilen Savcılık teşkilâtı vardır ki, bu da Yargıtay teşkilâtının daha fazla tevessüünü icabettirmiştir. Fakat yersizlik bunlara ayrıca bir oda tefrikine imkân bırakmadığı gibi, kalem mensupları da biribirinin üstünde çalışmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Savcılık teşkilâtının mefruşatı da yoktur. Ancak 100 - 150 bin liralık bir tahsisat tefrik edildiği takdirde bugünkü ihtiyaçlarını karşılıyacak mefruşata sahibolmaları mümkündür. Fakat bugün için cari bütçeden bir tediyede bulunmak imkânına mâlik değiliz. Maliye Bakanlığınca hazırlanıp, Yüksek Meclise sevk edilmiş bir tasarı vardır. Bu tasarı, 1962 Malî yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkındadır. Eğer 2 milyonluk bir muhtevası olan bu teklif kanuniyet kesbederse, ancak o zaman mefruşat ihtiyacını karşılamak imkânı sağlanmış olacaktır.

Temennimiz, Yüksek Meclisin Yargıtay ve Yargıtaya bağlı teşkilâtın bir an evvel rahat bir binada çalışmak imkânını hazırlamak üzere gelecek teklifleri kabul etmesinden ibarettir.

Hürmetlerimle, efendim.

BAŞKAN — Sayın Nedim Evliya.

NEDİM EVLİYA (Maraş) — Sayın Başkan, Sayın Senatörler, çok kıymetli Hocam Ord. Profesör Dr. Abdülhak Kemal Yörük Beyefendinin Adalet Bakanı sıfatiyle sorumuza lûtfettikleri cevaplara bilhassa teşekkürlerimi arz ederim.

Kendileri, bilhassa mâruzatımızın ehemmiyetini, Yargıtay binasının ihtiyaca kâfi gelmediğini ve bunun tevsii yoluna maalesef bugün için bütçe imkânsızlığı sebebiyle bir harekette bulunmamın kabil olmadığını ifade buyurdular. Hakikati kabul ederek, Yargıtayın oda ihtiyacının, mefruşat ihtiyacının şiddetine temas ettiler. Bu vaziyet karşısında bendeniz sadece hakikatleri dile getirerek kabul asaletini gösterdikleri için şükranlarımı arz etmekle iktifa edeceğim. Parlâmento olarak elbetteki kendilerine müzahir olmayı bir vazife bileceğiz. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Soru görüşülmüştür.

Tasnif neticesine ait mazbatayı okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Yüksek Hâkimler Kurulu üye seçimi için yapılan altıncı tur oylamaya Cumhuriyet Senatosunun 117 sayın üyesi katılmış ve yapılan tasnif sonucunda aşağıda adları yazılı adaylar hizalarında gösterilen sayıda oy almışlardır. Arz ederiz.

Kırşehir	Tabiî Üye
Ali Rıza Ulusman	Selâhattin Özgür

Tabiî Üye

Suphi Karaman

Ahmet Dağlı	75
Rahmi Ergil	69
Mehmet Mahir Özkurt	22
Mebrure Zeren	7
Recai Özmen	3
Abdurrahman	3
Zahit Çandarlı	1
Ali Haydar Gür	1
Hükümsüz	1

BAŞKAN — Hiçbir aday salt çoğunluğu temin edememiştir. İştirak nisbeti bu şekilde olduğuna ve oylar da azaldığına göre yeni bir tura gitmenin faydalı olmıyacağı aşikârdır. Bu sebeple gelecek Birleşimde turlara devam edilecektir.

Gündemde görüşülecek başka bir madde kalmadığına göre 27 Eylül Perşembe günü saat 15 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 17,47